

Årsløn: 3.179.354 mio. kr.

SSI-professor er landets højest betalte offentlige forsker.

Han har hemmelig sær aftale – tilsyneladende i strid med SSIs regler

Peter Andersen er epidemiolog og stjerneforsker. For ti år siden optrådte han sammen med Statens Serum Instituts daværende direktør Niels Strandberg i artikler om et stort forskningsgennembrud (se foto fra februar 2008). Sammen med sit forskerteam havde han opfundet en ny tuberkulose-vaccine, der forstærker og forlænger virkningen af en anden vaccine. De første prøvninger på mennesker var "særdeles lovende", og det var fantastisk godt nyt for millioner af mennesker verden over, udtalte Strandberg.

SSI havde fået en sjældent jackpot, og hovedparten af SSIs 145 mio. kr. i patentindtægter stammer formentlig herfra. Dermed er SSI en sjælden succeshistorie, for det er en kendt sag, at offentlige forskningsinstitutioner har store kommercialiseringsafdelinger, som ikke tjener sig selv hjem på patenter / optioner / licensaftaler.

Millionløn plus opfinder-godtgørelse

Forskningschef, professor, dr.med.vet., Peter Andersen er således en sjælden succeshistorie. Som da også er blevet rigeligt belønnet for sin opfindelse, afslører en aktindsigt, som FORSKERforum har fået:

I 2016 fik han totalt udbetalt 3.567.807 kr. I 2017 fik han 3.179.354 mio. Det gør ham formentlig til landets bedst lønnede (offentligt ansatte) forsker.

Hans løn er sammensat af læge-professorlønnen på 1 million (inkl. pension).

Og efter tb-vaccinen var patenteret 2008 fik Peter Andersen en "opfindergodtgørelse" oveni. I årrækken 2008-2011 ca. 1 mio. årligt. Og i årrækken 2012-2017 blev bonusen forhøjet til 1,3 – 2.6 mio. kr. Og det vil han også få i årene fremover.

Hemmelig sær aftale sprænger SSIs regler

Peter Andersen er den eneste på SSI, som får sådanne millionbeløb. Han har ledet forskergruppen. Men der er også andre navne på de 25 SSI-patenter på tuberkulose-vaccine (ifølge Espacenet), så er han alene om at score kassen. Andre har dog modtaget 10.000 – 50.000 kr., fortæller aktindsigt.

Og Peter Andersens stammer fra hemmelig sær aftale, som er indgået i strid med SSIs "vejledning om pligter og rettigheder i forbindelse med patentering". I §7 er angivet et max-loft på 1 mio. pr. år.

SSI vil ikke give aktindsigt i sær aftalen.

Men SSI-vice direktør Ole Jensen ville ikke interviewes om, hvordan §8 ("om godtgørelse ved egenproduktion og salg af produkter") kan bruges som musehul til dispensation fra §7 ("om godtgørelse på IPR"). Han bad om at få spørgsmål fremsendt skriftligt, og så ville han svare skriftligt. Der stod FORSKERforum af, for det lugtede af undvigelse og forhandling.

Peter Andersen har ingen kommentarer til sær aftalen.

SSI slettede dementi

SSI: INGENIØREN rettede fejl, og så slettede vi pressemeddelelsen. INGENIØREN: Substansen uændret.

6

Udflytningsplan: Foragt for viden?

Er det lige meget, hvor en videnskabelig arbejdsplads ligger: Børgense? Horsens?

7-9

Styret udlicitering?

Myndighedsberedskab: Lå det i kortene, at DTU skulle miste veterinær-opgaverne til SSI / KU?

10

Hver 13. presset eller manipuleret

- fortæller 'sektorforskere'. De presses også af egne ledere. Hvad vi rektorer gøre ved det?

12-15

TEMA: Dannelse

Pinds dannelse:

Tom værdipolitisk snak?

17-19

Ikke et ord om dannelse i hans nye bevillingsmodel? Eller i hans 'Udvalg for bedre uni-uddannelser'?

Informationspligt

Skal forskere lave damage-control, hvis deres resultater forvrides i offentligheden?

20

Hvorfor Heine Andersen?

Hvorfor er sociologiprofessoren ofte i medierne – herunder i FORSKERforum – som kritisk ekspert?

28

Et år med Trump

Det har været lige så skræmmende som ventet – og der kommer mere, frygter den amerikanske professorforening.

30

OK18 - stadig langt til rig og rask ...

Så er overenskomstforhandlingerne kommet i gang efter et noget langsomt spillet præludium.

Kravene til arbejdsgiverne ved overenskomstforhandlingerne (OK18) har været kendt længe.

Lønkravet er det tunge og overordnede generelle krav fra akademikerfagforeningerne (under AC-paraplyen): 'Procentuelle generelle lønstigninger, der matcher den private lønudvikling'. Siden forhandlingerne om OK15 har der været en del polemik om, hvorvidt offentligt eller privat ansatte var steget mest i løn.

Status er: Ved anvendelse af Djøf's 'tjek din løn' kan ses, at for en djøfer, som blev kandidat i 2008, er den gennemsnitlige månedsløn (inkl. pension) 57.800 kr. som privatansat. Det tilsvarende tal for en offentligt ansat djøfer ansat som VIP på et universitet eller forskningsinstitution er mere end 11.000 kr. lavere. Den privatansatte kandidat har således gennemsnitligt en 25% højere løn.

Fagforeningerne med de universitets- og forskningsansatte har stillet eksplicit krav om forhøjelse af lektortillægget. Som senior-VIP er det efter 10 år ikke engang sikkert, at man har nået seniorstillingen med tillægget (lektor, seniorforsker, seniorrådgiver). Sikkert er det derimod, at for at være VIP på universitetet har man oveni kandidateksamen taget (mindst) en yderligere eksamen (ph.d. og de stadig mere formaliserede krav, der stilles for at opnå en stilling på lektorniveau), og at der har været adskillige tidsbegrænsede stillinger i forløbet. Hver gang er stillingen typisk opnået i skarp konkurrence med andre velkvalificerede.

Selv ved nogle sammenligninger indenfor det offentlige, fx ved sammenligning til ansatte i departementer, er VIP-ansatte 5.000 kr. bagud (se også **FORSKERforum 311: Lønrelationer – lektorgruppens løn-eftersløb**).

Der er nok ingen, der forventer, at det offentlige bliver lønførende! Dette gælder heller ikke for VIP-stillinger på universitetet, hvor udprøvningen og konkurrencen ellers kunne være gode argumenter.

“ Som senior-VIP er det efter 10 år ikke engang sikkert, at man har nået seniorstillingen med tillægget (lektor, seniorforsker, seniorrådgiver). ”

Så skulle man tro, at VIP-livets dårlige økonomiske side kompenseres af et fantastisk godt arbejdsmiljø på universiteterne. Men nej!

I overenskomstkravene har fagforeningerne igen rejst krav, der relaterer sig til de udbredte problemer med det psykiske arbejdsmiljø. Der mangler 'snor i arbejdstiden', og forskerne presses så vi ser stress-sygemeldinger på mange niveauer. Det er oplagt, at de mange midlertidigt ansatte (videnskabelig assistent, ph.d.-studerende, postdoc, adjunkt) må være dem, som umiddelbart belastes hårdest; men vi ser nu også, at stress er lige så udbredt i lektor-gruppen.

En måde at få ledelsen fra at overbelaste de enkelte ansatte vil være at indføre betaling for merarbejde. Det forhindres i øjeblikket af Akademikeroverenskomsten, fordi VIP-ansatte har et omfang af arbejde, som angiveligt ikke er 'kontrollabelt'. Det kan betragtes som en 'frihed'.

Friheden er imidlertid vanskelig at få øje på, når alle undersøgelser viser, at der blandt VIP'erne arbejdes langt udover

de 37 timer om ugen. Arbejdets omfang er bevisligt ude af kontrol. De mange samtidige krav om ydelse på undervisning, ansøgning om forskningsmidler, forskning og formidling og stadig flere administrative opgaver kombineret med lang arbejdstid resulterer i stress og sygemeldinger.

'Hellere rig og rask end syg og fattig!'. Men her er VIP'ere havnet i den forkerte gruppe. Effekterne af de store arbejdskrav og løneftersløbet kan nu også observeres ved' at rekruttering er ganske vanskelig på flere fagområder.

Ved OK-forhandlingerne er der yderligere nogle alt for gamle travere: Barsel og ph.d.-pension. Barsel er ikke i god gænge i mange af de midlertidige stillinger, hvor stillingen simpelthen kan udløbe under barsel. Det giver helt klart ligestillings-problemer på universiteterne.

Og hvorfor skal ph.d.erne fortsat spises af med 85 % af pensionen på basislønnen og ingen pension af det beskedne ph.d.-tillæg? Det giver ingen mening. Den historiske forklaring "at sådan har det været længe" er blevet brugt alt for længe. Udløbsdatoen er overskredet.

Sådan er scenen sat for de vigtigste specielle krav ved OK18 på universitets- og forskningsområdet. Men arbejdsgiverne har stillet andre overordnede og vigtige krav, som fylder i debatten: De vil afskaffe frokosten for de offentligt ansatte akademikere (se bagsiden på **FORSKERforum 311**). Den spillop virker ganske ufornuftig. Fagforeningernes foreløbige modsvar har været at forberede os på en eventuel konflikt. Sådan er OK-spillet.

Ingen ser imidlertid frem til en konflikt. Vi vil helst passe vores arbejde. Men 'nok er nok', så vi er klar!

'Pynteforfatterskab

Medicin-studerende laver gratisarbejde mod at stå som medforfatter på artikler, selv om de ikke har bidraget til forskningen

En reform af karrierevejene for medicinstuderende har banet vejen for, at de udfører gratisarbejde, mod at de får deres navne på den forskningsartikel, som arbejdet blev udført på. Og man loves medforfatterskab, uanset om studentens bidrag har haft forskningskarakter, som det kræves jf. Vancouverreglerne.

Det er en reform af medicinuddannelsen, hvor man efter endt uddannelse og turnus har seks år til at vælge den speciallægestudium, som kvalificerer til speciallægetitlen og den høje lægeløn. Og det, som den studerende tjener på at lave gratisarbejde, er, at de "optimerer deres cv" på et specialefelt ved at have medpubliceret, evt. med en stor kanon på området.

"Den slags gratisarbejde er velkendt i Københavns-området, for der er stor konkurrence om specialist-uddannelsen. Jeg og mine medstuderende har gjort det. Nogle har fået deres navne på publikationer. Man kan dog ofte vælge mellem at gøre det ulønnet og få sit navn på publikationen eller blive aflønnet og ikke få sit navn på", fortæller lægestuderende A, som dog ikke vil ud med sit navn eller med publikationer, hvor hans medstuderende står på som medforfattere, fordi det er nemt at identificere dem, og det kan skade deres karriere.

Fritidsforskning

Gratisarbejdet er sat i system og helt legaliseret i **PUFF-net.dk**, som er en organisation, som kan formidle gratisarbejdet: Hvis man ikke har tid til at tage et halvt år fri til at lave fuldtidsforskning, så kan man lave ulønnet "fritidsforskning" med en vis fleksibilitet. Gratisarbejdet laves, mod at man kommer på forfatterlisten. Dog kun, hvis artiklen faktisk publiceres:

"Der er risiko for, at dit lange arbejde og de sene aftentimer ikke bærer frugt i den sidste ende, men husk da, at al forskningserfaring tæller, når du søger dit næste projekt".

Den studerende bør vælge efter sine faglige karrieremål.

"Senest fik jeg tilbudt par måneders arbejde på et projekt, mod at få mit navn på publiceringen. Jeg valgte dog at tage mig betalt, for jeg manglede pengene", fortæller A.

“

Man kan dog også lave arbejde, der reelt ikke er 'forskning', men man får sit navn på alligevel.

Anonym lægestuderende A

Han oplever situationen som en stressfaktor: "Konkurrencen skærpes, så vi vil gå langt for at optimere vores cv'er. Vi sætter os op mod hinanden. Og det må da også være et dilemma for FADL, at medlemmer arbejder gratis – og måske fortrænger egentlige forskere?"

Fake medforfattere

To ud af tre af alle forskere har oplevet, at der kommer medforfattere på artikler, selv om de reelt ikke har bidraget til den (jf. Vancouverreglerne). Det indikerede en survey som inddrog 350 engelske forskere, der blev spurgt om etikken i medforfatterskaber.

Især yngre forskere (i lægevidenskaben) oplever at blive overruled af en senior-forsker, som kommer på deres papers uden reelt at have bidraget med andet end deres ledelsesposition og status. Andre oplever det som en handelsvare.

Mange oplever at dette er et misbrug, som skævvrider den akademiske kreditering og meritering. De spørger efter større akkuratess og gennemsigtighed i publicerings-systemet. Tre ud af fire mener, at for at modvirke misbruget bør der indføres regler om deklaration af, hvad man præcis har bidraget med som medforfatter.

("Authorship wars", THES 30.nov. 2017).

Medforfatter uden videnskabeligt bidrag

Student A fortæller: "Især i længerevarende projekter er der sandsynlighed for, at man kommer til at lave reelt forskningsarbejde, der kvalificerer én til at stå på publikationen (jf. Vancouverreglerne). Man kan dog også lave arbejde, der reelt ikke er 'forskning', men man får sit navn på alligevel."

Ås udsagn om gratisarbejde, uden at man har lavet selvstændig forskning, bekræftes på den private studentorganisation PUFF's hjemmeside. Med erfaring fra sektoren vejleder PUFF om, hvordan de lægestuderende bedst navigerer.

Og PUFF siger, at man kan blive reel deltager i et forskningsprojekt. Men man kan også tjene meritter ved et medforfatterskab, selv om man ikke lever op til Vancouverreglerne om at have bidraget med selvstændigt videnskabeligt arbejde til publikationen. Man kan fx medarbejde på en ph.d.-stipendiats projekt, hvor man kan tage blodprøver eller journalføre forsøgsdeltagernes visits:

"Det er god erfaring, men ofte vil du ikke få mere end et 'pynteforfatterskab' (dvs. hverken 1.-, 2.-, 3- eller sidste-forfatterskab) for det. Men al erfaring er positivt inden for forskningsverdenen".

FADL's formand: Ikke sort-hvid problematik

Formanden for de lægestuderendes organisation FADL **Claas-Frederik Johannsen** siger: "Jeg kender ikke til konkrete eksempler på gratisforfatterskaber. Som organisation bakker vi op om, at studenterarbejde skal foregå efter gældende regler med kontrakter m.m., og vi har udgivet en pjece, så vores medlemmer kan navigere".

Men anerkender FADL gratisarbejde mod betaling i medforfatterskaber?

"Vi går ikke ind for gratisarbejde, men det er jo ikke en sort-hvid problematik".

Tager FADL afstand fra betaling i medforfatterskaber, som ikke er reelle?

"Det er svært at svare ja eller nej til det spørgsmål. Forfattere skal jo overholde gældende regler. Men jeg er ikke ekspert i Vancouverreglerne; jeg kan forestille mig, at der foregår en gradbøjning i den virkelige verden."

SCIENCE-WARS'

Nogle er utilfredse med FORSKER-forums kritiske journalistik. De klager til Pressenævnet.

PRESSENÆVNET: FORSKERforum vs Kristeligt Dagblad

I en forsideartikel lød overskriften i Kristeligt Dagblad: ”Forskere uenige: Er orkaner vores egen skyld” (12. sept.). Uenigheden byggede på udsagn fra solforsker Jens Olaf Pepke Pedersen, som tilhører de 3 pct. klimaskeptikere der ikke mener, at den globale opvarmning er menneskeskabt.

Derfor spurgte FORSKERforum, om det var en retvisende overskrift, når det er en kendt sag, at 97 pct. af alle klimaforskere er uenige med klimaskeptikerne. FORSKERforum lavede en kritisk artikel om problematikken med kritisk omtale af Kristeligt Dagblads vinkling og med interview med klimaforskeren Katherine Richardson.

Den omtale provokerede imidlertid Kristeligt Dagblad. I en klumme gik journalisten til angreb på FORSKERforums kritiske journalistik om ”klimaskeptikerne”: ”Er klimaforskningen den nye inkvisition?” (9. oktober). Kolumnisten – også forfatter til forsideartiklen – skrev, at FORSKERforum mod bedre vidende havde citeret Richardson for noget, hun ikke mente.

FORSKERforum bad Kristeligt Dagblad om at korrigerer dette som faktisk forkert. Men det ville redaktøren ikke, og så klagede FORSKERforum til Pressenævnet.

Som nu har givet FORSKERforum ubetinget ret: ”FORSKERforum har har ikke citeret klimaforsker forkert”. ”Kristeligt Dagblads gengivelse er ikke korrekt”.

Kristeligt Dagblad blev dømt til at trykke afgørelsen (genmælet), idet den urigtige fremstilling kunne påføre FORSKERforum skade.

Kristeligt Dagblad bragte genmælet nederst på side 3 d. 8 februar.

jø

PRESSENÆVNET: Pepke vs FORSKERforum

FORSKERforum må godt kalde kontroversiel forsker for ’klimaskeptiker’

FORSKERforum citerede i oktobernummeret (308) den fremtrædende klimaforsker Katherine Richardson for, at DTU-seniorforsker Jens Olaf Pepke Pedersen udtaler sig ud fra ”snæver fag-ekspertise” som sol- og rumforsker. Han bedømte derfor orkaners opståen uden at inddrage klimaforskningens helhed: drivhusgasser, solen, skylag, islag, havstrømme, havplanter osv.

FORSKERforum forelagde ikke dette udsagn for Pepke, for FORSKERforum gik ud fra, at Richardsons karakteristik er almindeligt anerkendt blandt klimaforskere, hvor han er kendt som netop sol- og rumekspert.

Men så lige ud ad landevejen er det ikke, mener PRESSENÆVNET, så karakteristikken burde have været forelagt for Pepke. Uden at efterprøve gyldigheden anerkender nævnet Pepkes karakteristik af sig selv som havende bred faglig ekspertise i ’jordens biogeo-kemiske kredsløb’.

Pressenævnet gav påtale for, at den manglende høring af Pepke var i strid med god presseskik, og FORSKERforum er pålagt at offentliggøre nævnets afgørelse (s. s.30).

Klage 2 afvist: Pepke er ’klimaskeptiker’

Pepkes klage kan ses som en del af disse års uenigheder mellem klimaforskere. Og FORSKERforum kom i skudfeltet med afdækning af striden mellem de 97 og de 3 pct. klimaforskere. Den fik Pepke på banen med et krav om, at omtale af ham skulle være mere tonløs og dermed ’normaliserer’ hans position.

Pepke mente, at FORSKERforum ikke måtte kalde ham ”klimaskeptiker”. Men FORSKERforum blev frikendt for at bruge karakteristikken ”klimaskeptiker” og ”rumforsker” om Pepke. Udtrykket ”klimaskeptiker” dækker personer, som ikke mener, at klimaforandringer er menneskeskabt, og Pepke er kendt som hørende til de 3 procent, som har den tilgang. Men han ville ikke have den karakteristik på sig.

Men da Pepke ikke over for Pressenævnet kunne modbevise, at hans forskningsresultater kan betragtes som hørende til et mindretal (de 3 pct.) af klimaforskerne, og da BERLINGSKE fx har brugt betegnelsen ”klimaskeptiker”, vurderede Pressenævnet, at betegnelsen er korrekt faktuel, hvorfor FORSKERforum godt må bruge den om Pepke.

Klage 3 afvist: Pepke kan ikke redigere

Pepke havde også klaget over, at artiklen med omtale af Pepke indgik i en tema-sammenhæng, som belyste problematikken om de 97/3 pct., fordi han (underforstået) ikke ville rubriceres som en af de 3 pct. Men Pepke kan ikke blande sig i redigeringen af FORSKERforum, for det er redaktionens ret. Og det fremgår i øvrigt klart af FORSKERforums artikel, hvem kilderne er, og hvad de er citeret for, siger Pressenævnet.

Og her har nævnet i øvrigt igen lagt vægt på, at ”det ikke er bestridt af Jens Olaf Pepke Pedersen, at hans forskningsresultater kan betragtes som at tilhøre et mindretal af klimaforskere”.

jø

Udenlandske forskere må bijobbe

Regeringen ændrer kritiseret regel, der gjorde det ulovligt for forskere fra ikke-EU lande at løse opgaver uden for universitetet

Det endte som en ren tilståelsessag for regeringen. Udlændingelovens forbud mod bibeskæftigelse har vist sig så indlysende tåbelig – ikke mindst i forhold til forskere – at alle adspurgte ministre inklusiv statsminister Lars Løkke Rasmussen måtte forsikre om, at den regel nok skulle blive lavet om.

Og det bliver den nu. Efter at have tygget på sagerne over jul og nytår fremlagde regeringen i slutningen af januar et forslag til ændring af udlændingeloven med undertitlen ”Smidigere regler for bibeskæftigelse og frivilligt arbejde for udenlandske arbejdstagere m.v.”

Bijob i relation til arbejdskompetencer - og ulønnet fritidsaktivitet

Lovændringen giver forskere med arbejdstilladelse ret til ubegrænset bibeskæftigelse, så længe arbejdet har en sammenhæng til hovedbeskæftigelsen – altså forskerjobbet. For øvrige udlændinge åbnes der også op for bibeskæftigelse, dog med en grænse svarende til 12 timer om ugen. (I den nuværende lovgivning er bijobs forbudt for borgere fra lande uden for EU, også selv om de har arbejdstilladelse).

Det skal også være tilladt for udlændinge at lave frivilligt, ulønnet arbejde. Det er det ikke i den nuværende lovgivning.

Endeligt rummer forslaget en slags ”benådning” af de udlændinge, der er blevet ramt af de hidtil gældende regler. I dag bliver udlændinge, der dømmes for at have brudt reglerne om bijob, ramt af en ”karensperiode”, så de tidligst kan få tilkendt permanent opholdstilladelsen efter 15 år, men den er ophævet.

CBS-professor Brooke Harrington blev truet med udvisning, fordi hun havde holdt foredrag i Folketinget om sin forskning, skattely...

7 forskere anmeldt for bijobber

Kritikken af reglerne har været heftig efter en række sager, hvor udlandske forskere er blevet politianmeldt for aktiviteter, som helt naturligt indgår i en forskers arbejde, eksempel ph.d.-vejledning, censoropgaver og oplæg for offentlige myndigheder. Mest omtalt er sagen, hvor **CBS-professor Brooke Harrington** blev tildelt en større bøde for at holde et oplæg for Folketingets skatteudvalg. Siden 1. januar 2016 er i alt 7 forskere blevet anmeldt for brud på bijobsreglerne.

SDU-instituttleder Marianne Holmer fortalte, at reglerne skabte stor usikkerhed blandt instituttets udenlandske forskere. Hun er nu positiv over det nye lovforslag, som hun omtaler som ”fornuftigt” og ”klart sprog”.

Også Danske Universiteter / Rektorkollegiet - som henvendte sig til udlændigeminister Inger Støjberg med et forslag til, hvordan loven kan ændres, så problemet bliver løst – udtaler at regelændringerne umiddelbart ser fornuftige ud (direktør Jesper Langergaard).

Lovforslaget skal førstebehandles i folketinget 1. marts.

Email-journalistik: Ledere vil ikke interviewes

Ledelser siger, at de er åbne for at besvare spørgsmål. Men i praksis vil de tilsyneladende ikke interviewes hvis der stilles kritiske spørgsmål til deres forvaltning. Det foregår sådan:

FORSKERforum beder om interview med den ansvarlige leder om et bestemt tema. Uni-ledelsen beder om, at spørgsmål fremsendes skriftligt på forhånd – og så gives der et skriftligt svar pr email. Og der svares typisk ikke på det konkrete spørgsmål; i stedet henviser til, hvordan de formelle systemer eller regler er!

Og FORSKERforum kan ikke stille opfølgende spørgsmål i et telefonisk interview.

Kritiske spørgsmål

Sådan har det været i de kontroversielle sag om AUs myndighedsbetjening af Miljøministeriet. Sådan var det på spørgsmål til fyringen af en vindstøjforsker på AAU (hvor institutleder Børge Lindberg slet ikke vil svare på spørgsmål, men fremsendte en formel redegørelse).

I dette nummer er der tre eksempler:

- Vicedirektør Ole Jensen vil kun svare skriftligt på skriftlige spørgsmål (**forsiden**).

Dels FORSKERforums spørgsmål om topledernes reaktion på POLITIKENS rundspørge om pres eller manipulation af deres forskning? Her fremsendte FORSKERforum spørgsmål med anmodning om interviews med hhv.

- AU-rector Brian Bech Nielsen (s. 15) og
- Rektorkollegiets formand Anders Bjarklev (s. 13).

Begge kom med undskyldninger – travlhed – for ikke at stille op til interview. I stedet svarede de pr. email.

AU-rector havde dog tid nok til at lade sig interviewe af AUs interne avis OMNIBUS ...

SSI slettede dementi: Hovsa eller

SSI's begrundelse lyder, at INGENIØREN korrigerede detaljer i kritisk artikel.

Men artiklen er ikke slettet, og substansen er uændret, forklarer redaktøren.

Måske er det en ny sag om politisering af 'sektorforskningen', hvor forskere kommer i klemme med embedsværket:

Miljøjournalister fra INGENIØREN og GYLLE.DK refererede først fra en SSI-undersøgelses konklusion: Risikoen for smitte vokser, jo tættere man bor på en svinefarm.

Den 7. februar udsendte Statens Serum Institut imidlertid en pressemeddelelse, der skarpt afviste den udlægning af risikoen for MRSA-smitte: **"Forkert udlægning af undersøgelser om spredning af husdyr-MRSA i pressen"**.

Mørkelægger SSI politisk indblanding?

SSI er en sektorforsknings-institution under Sundhedsministeriet med den **"hovedopgave at sikre beredskabet over for smitsomme sygdomme, medfødte lidelser og biologiske trusler"**.

SSI-sagen kan være en ny sag om politiseret myndighedsbetjening, hvor forskere kommer i klemme. Men SSI-fagchefen afviste – før pressemeddelelsen blev slettet (9.februar) – at Sundhedsministeriet og Esben Lunde Larsens miljøministerium havde været indblandet i pressemeddelelsen: "Pressemeddelelsen er lavet af SSI alene og på SSI's eget initiativ".

Da FORSKERforum søgte at få dette verificeret var der ganske rigtigt ikke noget at komme efter. Den udleverede aktindsigt viste ikke kontakt eller korrespondance om pressemeddelelsen mellem SSI og Sundhedsministeriet, Miljøministeriet eller landbrugsorganisationer.

Men der blev ikke bevilget fuld aktindsigt – uden begrundelse - så FORSKERforum har klaget med krav om oplysning om, hvad der er udeladt, og hvad der var begrundelsen for hemmeligstemplingen?

Men d. 9 februar – kort tid efter, at FORSKERforum havde stillet kritiske spørgsmål til den – var pressemeddelelsen fjernet fra SSI's hjemmeside.

SSI-vice direktør Ole Jensen – som stod bag både pressemeddelelsen og tilbagetrækningen – fortæller, at det skete efter dialog med INGENIØREN: "Vi havde en fin dialog med INGENIØREN om, at deres artikel ikke var retvisende, og om vinklingen. Vi kom igennem med vores budskab, for de ændrede i rubrikken, i underrubrikken og i teksten, så den blev mere retvisende. Derefter så SSI ingen grund til at opretholde pressemeddelelsen, som vi trak tilbage. Herefter opfatter jeg den sag som lukket. Efterfølgende har forskerne bag undersøgelserne så også fået optaget en replik i INGENIØREN, som forklarer sagen", fortæller han.

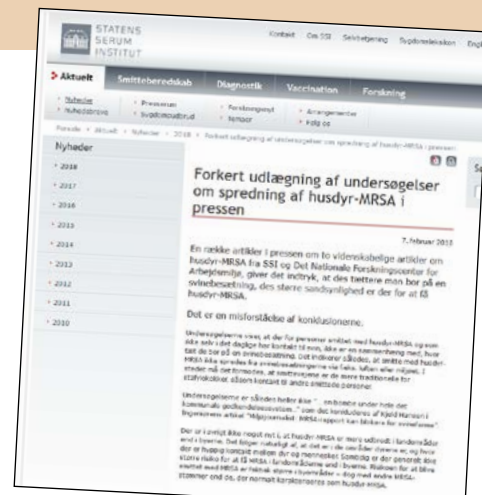
INGENIØREN: SSI har stadig forklaringsproblem

Hos INGENIØREN bekræftes forløbet, med en anden vinkling: "Ingeniørens troværdighed kunne ikke leve med pressemeddelelsens beskyldninger, så vi gik i en længere dialog med SSI. Resultatet blev, at vi ændrede rubrikken, fordi den kunne misforstås. Der blev ændret lidt i underrubrikken og noget kosmetisk i selve teksten. Og derefter trak SSI deres pressemeddelelse tilbage – og det er INGENIØREN godt tilpas med", forklarer nyhedsredaktør **Magnus Bredsdorff**.

Men redaktøren er dog uenig med SSI i, at der herefter slet ikke er nogen sag: "Substansen i vores artikel er fortsat den samme: SSI har lavet to undersøgelser, hvor den vægtigste tilsyneladende underkendes af en anden, kommunal undersøgelse. SSI tog altså ikke deres egen konklusion alvorligt, så i mine øjne har de da stadig et forklaringsproblem med deres undersøgelser."

Substansen: Diskrepans mellem to undersøgelser?

Sagen handler om, at SSI har lavet to relaterede undersøgelser, der tilsyneladende kolliderer:

Den slettede pressemeddelelse

- Dels en national om 192 MRSA-smittede personers bosted og nærhed til svinefarme, og den konstaterer, at der ser ud til at være en sammenhæng. Miljøjournalisterne refererede loyalt fra denne, som konkluderede: "Forekomsten af MUO CC398-infektioner var klart højere i landområder end i byområder, og sådanne tilfælde levede i gennemsnit tættere på svinebedrifter end den almindelige befolkning."
- Dels en anden, lokal om 15 smittede personer fra tre selektivt udvalgte kommuner, og her kan der ikke konstateres en sammenhæng.

Og det var den sidste, som SSI refererede til i den afdramatiserende pressemeddelelse: MRSA-smitte er uden sammenhæng med, om man bor tæt på en svinebesætning: "Det indikerer således, at smitte med husdyr-MRSA ikke spredes fra svinebesætningerne via f.eks. luften eller miljøet. I stedet må det formodes, at smittevejene er de mere traditionelle for stafylokokker, såsom kontakt til andre smittede personer", stod der.

Pressemeddelelse modsagde undersøgelses-konklusion

Men tages denne konklusion fra første undersøgelse for pålydende, er der en diskrepans i forhold til pressemeddelelsens afdramatisering? – lød FORSKERforums spørgsmål til SSI-fagchef **Anders Rhod Larsen**, som havde en nærmest surrealistisk fortolkning af konklusionen:

"Hvad der står i den konklusion, er, at

politik?

man bor tættere på en svinebedrift, hvis man bor på landet, end hvis man bor i byerne! Og at der er øget risiko på landet, hvad vi har vidst længe! Pressemeddelelsen henviser så til den kommunale undersøgelse, og her viser der sig ingen sammenhæng”.

Bag miljøjournalisternes spørgsmål lå imidlertid skepsis overfor den anden undersøgelses design.

Er der sket kvalitetssikring for validitet af undersøgelsen med de selektivt (ikke tilfældigt) udvalgte kommuner og med kun 15 patienter af 192?

Hertil svarer en af forfatterne, **professor Kåre Mølbak**: ”Kommunerne blev udvalgt som velegnede uden for store byområder. At der kun var 15 som sample, kan jeg godt stå inde for. Vi står inde for validiteten, og artiklen har været igennem peer-review”.

Højspændt landbrugspolitik

Selve MRSA-smitten er højspændt landbrugspolitik, som følges nøje af Sundhedsministeriet og landbrugslobbyen, der hævder, at smitte alene sker gennem personkontakt, og som afviser, at smitten kan ske gennem stov (fordi det kan betyde krav om dyre rens-ventilationsanlæg i svinefarme). Lobbyen mener så også, at danskerne må lære at leve med (den begrænsede) smittefare.

Det højspændte fremgår da også af SSI-forskernes replik, der viser sympati for landbrugets situation, hvor man opfordrer til en seriøs debat, der ikke må ”**stigmatisere eller udskamme personer, der arbejder i svineerhvervet eller er naboer til en svinebesætning. Selv om forekomsten af husdyr-MRSA er højere i landområder end i byerne, kan det ikke dokumenteres, at det er ’farligt’ at være nabo til en svinebesætning. Og inddrages alle MRSA-typer, er risikoen for smitte større i storbyer, for slet ikke at nævne den risiko, der kan være i forbindelse med eksempelvis behandling på sygehuse uden for Skandinavien eller Holland**” (SSI-forskernes replik, INGENIØREN).

FORAGT FOR SPECIALISTVIDEN?

Udflytnings-plan: Foragt for specialistviden?

4.024 arbejdspladser skal holde store flyttested i forbindelse med regeringens ”Bedre Balance II”-plan, bl.a. skal Miljøstyrelsen med over 400 ansatte flyttes fra København til Odense som led i anden runde med udflytningen af statslige arbejdspladser. Og **Det Økonomiske Råd** 30-35 ansatte skal til Horsens. **Dansk Sprognævn** med 15 årsværk skal til Bogense.

Regeringen ville ikke afvente en evaluering på den første udflytning (som kommer til sommer). Udflytningen begrundes sådan: ”Regeringen lægger vægt på, at placeringen af statslige arbejdspladser sker under hensyntagen til fastholdelsen og udviklingen af faglige miljøer. Hvor det har været muligt, er institutioner placeret i faglige klynger med henblik på at understøtte stærke faglige miljøer og videndeling”. (’Bedre balance II’)

Men Statsministeren markerede til pressemødet, at udflytninger var en regeringsbeslutning, og han kunne og ville ikke angive faglige begrundelser for udflytningerne og deres geografi.

Erfaringsopsamling: Produktivitetsnedgang og pendling

Men der er lavet en kort ”erfaringsopsamling” med ”læringspunkter” på 4 cases fra den første udflytningsrunde (Rambøll). Den fortæller, at meget få ledere (dvs. ingen) er flyttet med ud.

Nyansatte erstatter ofte erfarne medarbejdere, som siger op lige efter udmeldingen om flytningen. Mange af dem, som bliver på arbejdspladsen, pendler fra større byer.

Der opleves en ”umiddelbar produktivitetsnedgang” alle steder. Flytningerne har betydet en stor arbejdsbyrde. Kunder og samarbejdspartnere har oplevet ”lavere niveau af service, og det har haft negative konsekvenser”.

Der er rekrutteret på brede stillingsopslag, og det har betydet ”diskrepanser i forventning til opgaver og opgavernes reelle karakter”. Dog: ”De nye føler, at de kan løse opgaverne på et tilfredsstillende niveau, men flytningen har særligt påvirket nogle af dem, som blev tilbage”.

Opsamlingen bruger ikke udtrykket, men der er sket et videnstab, som regeringen åbenlyst er ligeglad med, når udflytningsstedet ikke er sagligt/fagligt begrundet. Udflytningen er baseret på den tro, at statslige institutioner kan udføre deres arbejde lige godt, uanset hvor de er placeret i landet.

Derfor spørger FORSKERforum, om der bag udflytningen ligger en foragt for specialistviden: Vi er alle specialister, jf. Anders Fogh Rasmussens berømte afstandstagen til ”eksperter og smagsdommere”.

Se næste side ...

Dansk Sprognævn: Galimatias-flytning?

”Om det er udtryk for foragt for viden fra beslutningstagernes side, kan jeg ikke udtale mig om. Men det er tegn på uvidenhed om de aktiviteter og institutioner, som man flytter rundt med. Og det er manglende respekt for viden, når man foretager en så radikal manøvre som i vores tilfælde, uden at inddrage institutionen for at finde den fagligt mest forsvarlige placering. Der er brugt en logik, jeg har svært ved at forstå, og som slet ikke tager højde for det arbejde, som Sprognævnet laver”.

Sådan siger **Sprognævnets direktør, Sabine Kirchmeier**. Hun var en af de få institutionschefer, som turde protestere, da regeringen bekendtgjorde, hvilke institutioner, der skulle udflyttes:

”Jeg har svært ved at se den dybere mening i at flytte en institution som Dansk Sprognævn så langt væk fra de videnskabelige miljøer, vi samarbejder med. Det er jo ikke en styrelse med administrative arbejdsopgaver. Hvis man der, hvor man har truffet beslutningen, havde læst Sprognævnets årsberetning, så ville man have forstået, at vi er en forskningsinstitution, som har brug for at samarbejde tæt med sprogvidenskabelige fagmiljøer på universiteter i hele landet. Det bliver en overordentligt vanskelig opgave at få et højt specialiseret forskningsmiljø til at fungere i Bogense”.

Hun uddyber med to bekymringer: ”Der bliver meget langt til de mennesker, vi skal have faglig udveksling med i det daglige. Og det bliver utrolig svært at tiltrække og fastholde kompetencer og viden”.

Sprognævnet, der skal følge det danske sprogs udvikling, beskæftiger 10 højt specialiserede medarbejdere samt en bibliotekar, en bogholder og otte studentermedhjælpere.

Galimatias?

To af de forskningsansatte ph.d.er i nævnet – Philip Diderichsen og Anne Kjærgaard – protesterede i en kronik over flytningen. De kaldte det galimatias, at man knokler for at holde den sproglige fane højt, og nu trues man med flytning, som ikke er fagligt begrundet.

På sine egne præmisser holder flytningen til Bogense ikke, skrev de, for på

Det er manglende respekt for viden, når man foretager en så radikal manøvre som i vores tilfælde.

Sabine Kirchmeier

regeringens pressemøde om udflytningsplanen nævnte både innovationsminister Sophie Løhde og statsminister Lars Løkke Rasmussen flere gange, at det er en vigtig målsætning, at de institutioner, der flyttes væk fra København og omegn, får en stærk faglig forankring i eksisterende vidensmiljøer.

”Mine to medarbejdere har skrevet kronikken for egen regning, men jeg er fuldstændig enig i deres argumentation”, siger Kirchmeier: ”Der bliver meget langt til de mennesker, vi skal have faglig udveksling med i det daglige. Og det bliver utrolig svært at tiltrække og fastholde kompetencer og viden”.

Kirchmeier undrer sig over Bogense som ny hjemby, for det nærmeste videnskabelige miljø er SDU i Odense, og det tager halvanden time med offentlig transport at komme dertil, og 45 minutter i bil.

Beslutningen er taget i Finansministeriet, og Kirchmeier er ikke spurgt, om det er fagligt forsvarligt.

Forkert antagelse: Alle steder lige gode...

”Bogenses borgmester har udtalt sig positivt ud fra en antagelse om, at statslige institutioner kan udføre deres arbejde lige godt, uanset hvor de er placeret i landet. Men hvis man sætter sig ind i, hvad vi laver, så sidder vi altså ikke og nusser bag hver sin computer. Sprognævnet er en udadvendt institution som har antennerne ude og deltager i forskningsprojekter og arrangerer seminarer, holder foredrag og kurser, modtager skoleklasser og laver alle mulige andre aktiviteter for at udbrede viden om det danske sprog. Nogle er censorer på universiteterne og underviser på ph.d.-kurser. Vi har ph.d.-studerende, der bliver vejledt hos os. Vi har kandidatstuderende i praktik og studerende, der skriver speciale hos os. Vi fungerer på mange måder som et universitetsinstitut,

og deltagelse i konferencer, seminarer og kurser på universitetet er en vigtig del af vores kompetenceudvikling”.

SDU og Odense

”I København har Sprognævnet 10 minutter til KU's sprogfaglige miljøer, hvor der er to hele bygninger med forskere og studerende, som er relevante for os, og som vi løbende videndeler med. Der er et fint forskningsmiljø på SDU i Odense, men alt andet lige er det et meget mindre fagligt miljø end på KU. Antallet af forskere, som arbejder med noget, der er relevant for vores område, kan tælles på to hænder”.

En flytning af Sprognævnet til Odense ville dog have været mindre håbløs end Bogense: ”Så ville der dog være et videnskabeligt miljø i nærheden, som man kan samarbejde med om uddannelse af nye medarbejdere. Og de nuværende medarbejdere ville have nemmere ved at pendle”.

Pendling

Erfaringerne fra første udflytningsrunde fortæller, at kun fem pct. flytter fra København til det nye arbejdssted, mens 20 pct. pendler.

”Hvis det mønster holder, flytter måske én medarbejder med, to eller tre vælger at pendle, og resten finder et andet arbejde, og så får jeg et kæmpemæssigt rekrutteringsproblem”, siger Kirchmeier, der selv har varslet, at hun pendler fra Københavns-området i starten.

”Det vil være en katastrofe, hvis 75 pct. falder fra, for det vil betyde et videnstab og et meget skrøbeligt vidensfundament for nævnet. Det bliver svært at finde medarbejdere på det faglige niveau og med den viden, som vi har brug for. Jeg frygter, at det kommer til at tage 10-15 år, før vi er tilbage på samme niveau som nu”.

”For mange af Sprognævnets medarbejdere med børn og delebørn giver det ikke mening at pendle. Jeg må jo prøve at overtale dem til at blive med særaftaler om nedsat arbejdstid og hjemmearbejde m.m. i starten. Men det er jo uholdbart på længere sigt, for de vil nok søge andet arbejde”.

DØR: Flytning i strid med almindelige effektmål ...

”Om det er udtryk for ’foragt for viden’ at flytte DØR (Det Økonomiske Råd) til Horsens, har jeg ikke nogen mening om. Jeg har heller ikke noget grundlag for at sige, om udflytningen af DØR er udtryk for, at DØR er lavt prioriteret hos regeringen eller i Finansministeriet”, siger **eks-økonomisk vismand Torben M. Andersen**.

”Jeg vil hellere udtrykke det på den måde, at ud fra en faglig-saglig vurdering er udflytningen af DØR i modstrid med de almindelige effektmål i arbejdsmarkedspolitikken, for her skal der være match på, hvad og hvor der bruges ressourcer: Hvilken type aktivitet er det? Hvilke relationer er der i det geografiske område? Og hvilken arbejdskraft skal der bruges? Den overvejelse indgår ikke ved udflytningen af DØR”.

Gruppeprotest fra tidligere vismænd

Fjorten dage efter udflytningen protesterede seks eks-vismænd – herunder Torben M. Andersen – mod udflytningen. Det var både økonomer fra København og Aarhus, så selv om der er nye økonom-arbejdspladser i sigte nær Horsens, så måtte aarhusianerne se stort på lokalpatriotismen.

De kaldte udflytningen for stærkt skadelig for institutionens virke og opfordrede regeringen til at ændre beslutningen. Ud fra en simpel økonomilogik vil der være et permanent effektivitetstab, som langt vil overskygge gevinster for Horsens-området.

Vismændenes 30-35 medarbejdere skal uafhængigt vurdere, om de offentlige dispositioner er fornuftige ud fra en økonomisk faglighed. Blandt opgaverne er således at holde kritisk øje med regeringen og ministerierne fx ved at lave kalkuler på, om der er finansiering bag initiativer, og om dispositioner er fornuftige.

Den uafhængige stemme vil blive svækket. Formålet er at have en fagligt velfunderet og uafhængig stemme i den økonomisk-politiske debat: **”Det er vores opfattelse, at denne stemme vil blive alvorligt og permanent svækket ved en flytning af DØR's sekretariat væk fra Københavns-området. Vi har svært ved at tro, at dette kan være Folketingets og regeringens hensigt og opfordrer derfor regeringen til at omgøre denne beslutning”.**

Ud fra en faglig-saglig vurdering er udflytningen af DØR i modstrid med de almindelige effektmål i arbejdsmarkedspolitikken, for her skal der være match på, hvad og hvor der bruges ressourcer.

Torben M. Andersen

Troværdighed kræver høj ekspertise

”Rådets arbejde kræver en medarbejderstab af specialiserede økonomer. Derfor er nærheden til et arbejdsmarked for denne type højt specialiserede arbejdskraft nødvendig – og den findes helt overvejende i København. En udflytning gør det ganske enkelt meget svært at rekruttere sekretariatsmedarbejdere med de særlige kompetencer.”

Det er ikke en traditionel karrierestilling, for det gør man ikke internt i DØR. Det er derimod en meget attraktiv arbejdsplads til at opbygge kompetencer og et cv som led i en karriere, der fører andre steder hen, fx til universiteterne, Nationalbanken, en tænketank, et ministerium eller til erhvervslivets organisationer, forklarer han.

”Men DØR får rekrutteringsproblemer både ved indgangen og ved udgangen, for deres næste karrierestilling ligger alt andet lige i København.”

Dobbeltmoral:

Fornuftig udflytning – bare ikke af os

Vismændene mener faktisk, at udflytning kan være en fornuftig egnsudvikling. At rykke statens arbejdspladser ud af

hovedstaden er den mest effektive metode til at skabe job og økonomisk aktivitet rundt om i landet, sagde overvismand og Aarhus-kollega Michael Svarer, efter udflytningsplanen var offentliggjort.

Bare ikke Det Økonomiske Råd, sagde han så bagefter. Det kunne han godt høre lød dobbeltmoralisk, så han forsvarede sig med, at DØR har særlige opgaver i forhold til centraladministrationen og politikerne i København: ”En af de opgaver, vi har, er at være finanspolitisk vagthund – vi skal se regeringen og Finansministeriet i kortene, når de lovgiver og budgetlægger. Vi er vagthunde over for centraladministrationen, og hvis vi flytter væk, giver det alt andet lige centraladministrationen friere tøjler”.

Men hvis politikerne gerne vil betale prisen for at få arbejdspladser spredt ud i landet, så handler det om, hvor høj en pris de er villige til at betale, lød hans økonom-logik – og prisen er alt for stor i DØR's udflytning mente han (INFORMATION 19. jan.).

Og Torben M. Andersen støtter sin Aarhus-kollega: ”Det lyder dobbeltmoralisk, at man ikke selv kan tåle den medicin, som man vil udsætte andre for. Men hver udflytning bør overvejes ud fra fagligt-saglige kriterier. Og udflytning til Horsens er på ingen måde noget godt match, for den type arbejdskraft findes ikke i Horsens, der er ingen samarbejdsrelationer i lokalmiljøet, man kan forudse kæmpe rekrutteringsproblemer osv.”

Dilemma for Aarhus-økonomer

Men der er vel også noget faglig rivalisering over det, og nu påstår Torben M. Andersen – der selv kommer fra Aarhus – at AU's økonomimiljø ikke er lige så godt som KU's økonomimiljø?

”Det er da et dilemma. Det kunne være fristende at hævde, at Aarhus er et ligeværdigt alternativ. Men flytning til Aarhus vil ikke løse det grundlæggende problem i forhold til adgangen til et arbejdsmarked for den type specialister, DØR har brug for. Mange kandidater fra Aarhus fra fået ansættelse i DØR, og det vil også ske i fremtiden. En placering væk fra København vil imidlertid give problemer i forhold til den rekruttering og relationer til fagmiljøer, som DØR skal have i København. Det tror jeg faktisk ikke, at mine økonom-kolleger i Aarhus er uenige i.”

Udlicitering af myndighedsbetjening

Da DTU tabte deres veterinærberedskab til SSI / KU, handlede det ikke om faglighed, men også om økonomi og kabale af institutions-interesser

AUs myndighedsbetjening for Miljøministeriet på miljøområdet mistænkes for at have lavet ”bestillingsforskning”, fordi ministeriet har en klemme på dem med truslen om at udlicitere AUs kontrakter til 384 mio. til andre aktører...

Erfaringerne med truslen om udlicitering / konkurrenceudsættelse er foreløbig begrænset, men der har faktisk bag lukkede døre udspillet sig en hisdig sag, som er undgået større offentlig omtale. Men nu er den så kommet frem: I juni 2017 mistede DTUs veterinærberedskab sin 92 mio.'s kontrakt i konkurrence med Statens Serum Institut / KU, som overtager området fra 2020.

FORSKERforum forsøgte at belyse sagen i juni, for historien lød at det var foregået ret udramatisk til alle parter tilfredshed. DTU's ledelse ikke havde noget imod at afgive opgaven, for det ville blive en underskudsforretning. Og SSI/KU-konsortiet ville gerne overtage den, for de havde tilsammen det faglige beredskab, og SSI havde i øvrigt et hul, som kunne udfyldes.

Nu afslører gravearbejde fra fagbladet INGENIØREN, at sagen er betydelig mere speget.

Stor politisk opmærksomhed

Udliciteringen handler nemlig ikke bare om faglighed, men også om økonomi og politiske interesser. Hvordan det faktisk hang sammen, får vi måske mere at vide om, for Rigsrevisionen graver lige nu i beslutningsprocessen bag spildte millioninvesteringer til DTUs projekteringsudgifter, som nu står tilbage som en hal i Lyngby.

For DTUs veterinær-område og – ansatte har flytningen store konsekvenser. Dels kan man se frem til et stort vidensstab. Dels nedlægges 25 stillinger og nogle skal fyres. Dels bliver 120 omplaceret. Og dels kan skønsmæssigt 30 af veterinær-specialisterne se frem blive headhunted til KU eller på SSIs nye opgaver.

Forhistorien er, at Staten lukkede

karantænestationen på øen Lindholm, og DTU skulle bygge nyt, hvilket de gik i gang med at projekttere i Lyngby. Siden 2007 havde DTU-Veterinærinstituttet taget sig af det veterinære beredskab og holdt øje med risikoen for smittefarlige husdyrsygdomme som mund- og klovsyge, fugleinfluenza mm. Ud over at ramme dyrene, kan smitte også ramme mennesker – og ramme landbrugets besætninger og indtjening. Så området har stor økonomisk-politisk opmærksomhed.

Forhistorien:

DTU klagede over underfinansiering

I sommeren 2016 varslede Miljøministeriet så overraskende en konkurrenceudsættelse af veterinærområdet. Det skete måske fordi ministeriet var trætte af DTUs klager over at myndighedsbetjenings-opgaven var underfinansieret. DTU og Fødevareministeriet var uenige om, hvad det veterinære beredskab reelt koster. DTU mente at bevillingen på knap 100 mio. reelt betød en underfinansiering på 25 mio. kr. – som DTU i praksis blev bedt om medfinansiere.

Når Miljøministeriet derfor skruede et såkaldt ”inviteret udbud” sammen til KU - med sektorforskningen SSI som underleverandør - kunne det tyde på, at andre kabaler i ministerierne skulle gå op, idet SSI manglede opgaver/økonomi. Og at KU gerne ville have udvidet deres dyrlæge-faglighed.

Juni 2017:

SSI / KU fik myndighedsbetjeningen

I juni 2017 besluttede Miljøministeriet så at opgaven skulle overgå til KU / SSI.

For DTUs ledelse kom det ikke som den store overraskelse, for de havde haft forbehold, idet byggesagen ikke var faldet på plads, men forhalet i uklare aspekter med Fødevareministeriet.

Omvendt jublede SSI over, at ”aftalen sikrede deres fremtid”.

Og på KU kunne man se frem til, at

KUs dyrlæger fik tilføjet et nyt fagligt aspekt.

Også i Miljøministeriet var man tilfredse, for SSI og KU havde accepteret vilkårene: Risikoen ved at skulle medfinansiere driften af veterinær-beredskabet...

En planmæssig overførelse?

INGENIØREN har imidlertid fundet omstændigheder, der peger på, at

ng: Politiseret proces?

De ansatte: En styret flytning

Spørgsmålet er, om man bevidst er gået efter at fjerne den opgave fra DTU og få den over til Statens Serum Institut og Københavns Universitet. Det vil vi have undersøgt, for man skal ikke redde SSI på bekostning af DTU

**Statsrevisor-formand
Peder Larsen**

udbuddet var gennemført under mystiske omstændigheder, hvor DTU var udsat for uklare og urimelige vilkår. Vilkårene for konkurrenceudsættelsen ændrede sig i forløbet og oplysningen var sparsom – til DTUs ugunst.

Allerede i oktober 2017 kunne INGENIØREN skrive, at DTU tabte veterinærberedskabet – og måske var det også meningen. Statens Serum Institut (SSI) manglede penge, og skulle have nye opgaver.

Og noget talte også for, at DTU måtte afgive beredskabet, nemlig regionernes / regeringens aftale om, at SSI skal udføre analyser til et nationalt infektionsberedskab. Det passer perfekt ind i regeringens såkaldte "One Health-strategi", hvor man samtænker dyr, mennesker og miljø, udtalte faglig chef på SSI Kåre Mølbak.

Dertil kommer, at både medicin-, tandlæge- og dyrlægeuddannelserne ligger på KU.

DTU: Kaotisk proces

Påstande om en skjult dagsorden og urimelige vilkår blev imidlertid blankt afvist af Fødevarerministeriets direktør. Veterinærchef Per Henriksen sagde, at man har svaret fyldestgørende på alle de mere end 100 spørgsmål, som konkurrenceudsættelsen førte med sig.

Men en DTU-redegørelse til Miljøministeriet og forskningsministeriet fra januar konkluderes imidlertid, at processen var kaotisk og uigennemskuelig for DTU. Der peges på en række forhold, der ifølge DTU bør korrigeres næste gang, ministeriet gennemfører en konkurrenceudsættelse af en myndighedsbetjening.

DTU er utilfreds med, at de uklare vilkår fik DTU til at tage forbehold i visse dele (indeslutnings-faciliteter til stordyr) i sit tilbud på opgaven, står der i redegørelsen:

"Det er åbenbart, at de faciliteter KU/SSI i tilbudsgivningen og nuværende planlægning til varetagelse af den veterinære opgave har taget udgangspunkt i helt andre forudsætninger, end de DTU måtte lægge til grund" (DTU-redegørelse).

Rigsrevisionen: Blev SSI reddet på bekostning af DTU?

Og så står DTU uforstående over, at politikerne i Finansudvalget i god tro bevilger penge til en DTU-bygning, samtidig med at andre myndigheder arbejder på andre løsninger. Det og andre aspekter er Rigsrevisionen nu i gang med at undersøge.

Det var netop en bevilling til det veterinære beredskab, der undrede Finansudvalgets politikere, da de i efteråret pludselig skulle bevilge penge til nye laboratorier på SSI, oveni bevillingen til DTUs igangsatte byggerier. Og dobbeltbevillingen fik Statsrevisorerne til at undre sig over hele processen omkring udbuddet, sagde **Statsrevisor-formand Peder Larsen (SF)**: "Spørgsmålet er, om man bevidst er gået efter at fjerne den opgave fra DTU og få den over til Statens Serum Institut og Københavns Universitet. Det vil vi have undersøgt, for man skal ikke redde SSI på bekostning af DTU (INGENIØREN, januar).

Mens DTUs ledelse i nogen grad har været motiveret af at få noget gjort ved underfinansieringen, før man påtog sig kontrakten, så er menige DTU-forskere ikke i tvivl om, at flytningen i høj grad var motiveret af institutions-interesser, der lå i kortene, da den politiske beslutning skulle tages.

En **anonym forsker** – anonym af hensyn til sin fremtidige jobsituation - siger til INFORMATION:

"Det virker som en fuldstændig meningsløs og usaglig beslutning, men den hænger vel sammen med, at man ville redde SSI's dårlige økonomi?"

Dyrlæge og DTU-chefkonsulent Mariann Chriél er af samme overbevisning: "Om det er aftalt spil, at man bare vil have beredskabet flyttet ud på SSI for at støtte en skrantende butik, er kun gisning eller ondartet sludder, men udbudsrunden virker meget som en manøvre på skrømt".

Og tillidsrepræsent for instituttets vipere, **Klara Tølbøl Lauritsen**, fortæller til INFORMATION klarer, at der hersker en udbredt følelse af, at flytningen er dybt uretfærdig og usaglig.

Styret beslutningsproces

De ansatte undrer sig over, at det kun er embedsmænd og eksterne rådgivere i Fødevarestyrelsen, der har lavet bedømmelsen af de to bud på det veterinære beredskab. Ikke en eneste forsker har været med til at bedømme den forskningsbaserede myndighedsbetjening, forklarer flere af de ansatte, som har set udbudsmaterialet og bedømmelsen, som flytningen er baseret på.

"Det er jo grotesk, at der i vurderingen af hele vores forskning og veterinære beredskab ikke har siddet nogen med forskningsmæssige kompetencer. Man kan mistænke dem for, at de i stedet har siddet med en politisk bestillingsseddel, hvor sundhedsområdet så vandt, og så pyt med veterinærområdet. Men hvis man allerede havde besluttet at give KU/SSI opgaven, hvorfor så overhovedet lave et udbud", spørger tillidsrepræsentanten Klara Tølbøl (INFORMATION 12.jan.).

jø

jø

Efter to års passivitet: AU-reaktorer

Rundspørge: Hver 13. presset eller manipuleret

De fleste forskere oplever, at deres forskning ikke er politisk omtålelig og konfliktfyldt. Men der er alligevel en del, som oplever deres forskning udsat for politisering:

- Hver 13. forsker, der har lavet myndighedsbetjening for ministerier eller styrelser oplever, at myndigheden har ændret i deres endelige rapport, så væsentlige tal, grafer eller konklusioner er blevet udeladt i den endelige, offentlige rapportering.

- Hver 13. forsker har været udsat for pres fra en politisk aktør, når det handlede om et politisk omtåleligt emne.

- Og hver 8. har oplevet, at deres opgave-beskrivelser har været politiseret, idet de er formuleret, så det kun var muligt at nå frem til politisk opportune resultater ("bestillingsforskning").

- Hver 20. har oplevet ledelsespres (i alt 242 forskere, heraf 84 flere gange)

Det fortalte POLITIKENs rundspørge blandt 1200 professorer, lektorer og andet videnskabeligt personale, der har lavet myndighedsbetjening.

Politikeren offentliggjorte en rundspørge, der fortalte, at 'sektorforskere' føler sig presset eller manipuleret. Det fik AUs rektor til at varsle en AU-undersøgelse af 'problemets omfang'.

"Det er nye toner. Bedre sent end aldrig, for det er da glædeligt, at AUs rektor langt om længe vil åbne øjnene for, at forskere, der laver myndighedsbetjening oplever at have været under pres og at deres forskning bliver manipuleret. Det eksponerede BERLINGSKE og FORSKERforum jo allerede for to år siden, i starten af 2016. Siden er der afsløret løbende sager på miljøområdet, senest i november med AUs kritik af Molt-notatet, der lignede 'bestillingsforskning' for Miljøministeriet", siger professor em. Heine Andersen, der har lavet en "hvidbog" om forskningsfrihedens status i Danmark.

"Trods de mange sager har AUs ledere hidtil benægtet, at AU har problemer med Miljøministeriet eller at AUs miljøforskere skulle være under pres. De lukkede øjnene, de afviste kritisk omtale som 'konspirationer' og håbede øjensynlig, at omtalen ville gå i sig selv igen. Hvad den altså ikke gjorde, fordi der hele tiden dukker nye konflikter op".

FORSKERforum har løbende fortalt om problemer i koblingen mellem myndigheder og forskning og om forskere i store klemmer. Her er de to seneste eksempler.

Ledelsen totalt passiv

Rektor Brian Bech Nielsen har hidtil forholdt sig passiv over for de kontroversielle sager. Og på trods af, at Heine Andersen efter balladen om Gyllegate i foråret 2016 opfordrede AUs ledelse til at gennemføre "et tilbundsående eftersyn for at få afklaret roller, procedurer og standarder, der sikrer uafhængighed, åbenhed og kvalitet i forskningen" (FORSKERforum, april 2016).

AUs ledelse fik forelagt Heine Andersens analyse, men havde "ingen kommentarer".

"AUs ledelse var totalt passiv", konstaterer Heine Andersen. "På trods af de åbenlyse problemer gennemførte AUs ledelse ingen intern evaluering af forløbet. Tværtimod har ledelsen hver gang, der er afsløret problemer, henholdt sig til at udsende erklæringer om, at AUs miljøforskning skam ikke har været under pres fra ministerier og styrelser, at deres forskere ikke er pressede, at ledelsen har tilfald til deres forskere, at deres forskere ikke har mundkurv på, at AUs forskere skam har fuld forskningsfrihed og lignende".

erkender problem

Rektorkollegiet: I dialog...

Da POLITIKEN fortalte, at hver 13. 'sektorforsker' har oplevet, at deres forskning har været under pres, udtalte **Rektorkollegiets formand og DTU's rektor, Anders Bjarklev**, at man nu vil gå "i dialog" med styrelser og ministerier om problemet.

FORSKERforum bad om at få dette uddybet og fremsendte spørgsmål. Men Bjarklev havde ikke tid til interview, men fremsendte svar pr. e-mail. Svarene var formelle henvisninger uden konkrete præciseringer og kan opsummeres sådan:

Hvad er det nærmere, rektorkollegiet skal i dialog om?

"Vi skal kontinuerligt arbejde for at minimere usikkerhed og uens forventninger til samarbejdet".

Hvem skal i dialog: rektorkollegiet samlet eller de enkelte rektorer, bestyrelsesformændene. Med ministeren, departementschefen eller styrelseschefen?

"Dialogen tages på alle niveauer, dog først og fremmest i de styre- og ledelsesgrupper, der administrerer aftalerne om forskningsbaseret rådgivning, og som mødes regelmæssigt for bl.a. at håndtere eventuelle knaster i samarbejdet".

Hvad er Bjarklevs analyse af presproblemet: At uni'erne trues på økonomien med konkurrenceudsættelse, at embedsmænd presser uni-ledere, at uni-ledere ikke kan holde armslængden til embedskorpset, at menige forskere ikke har redskaber til at afvise pres, at menige forskeres etik ikke er høj nok e.a.?

"Dels kan vi ikke sidde POLITIKENS rundspørge overhørig. Den understreger behovet for, at vi kontinuerligt arbejder for at finpudse vores samarbejde med ministerierne om forskningsbaseret rådgivning.

Samtidig er jeg enig med uddannelsesministeren i, at forskere, som oplever at blive udsat for pression, siger fra og

“ Vi kan ikke sidde POLITIKENS rundspørge overhørig. Den understreger behovet for, at vi kontinuerligt arbejder for at finpudse vores samarbejde med ministerierne om forskningsbaseret rådgivning.
Anders Overgaard Bjarklev

Skal AU-ledernes rolle undersøges?

Heine Andersen hilser det velkommen, at AUs rektor nu vil undersøge 'problemet omfang', men han er spændt på, om rektor vil undersøge AU-ledernes egen rolle. POLITIKENS rundspørge afslørede nemlig også, at hver 20. sektorforsker har oplevet at være under pres fra deres egen leder.

"Skal undersøgelsen kun fokusere på de menige forskeres 'opfattelse og etik'? Eller skal den også omfatte AU-ledernes rolle, for det er min analyse en stor del af problemet: AUs ledere for myndighedsbetjeningen har problemer med 'armslængde' til ministeriets krav. Og de 'værne' ikke om deres forskeres uafhængighed og forskningsfrihed. Det er jo netop derfor, at AUs menige miljøforskere kommer ud i minefeltet mellem forskning og politik".

Og så er Heine Andersen spændt på undersøgelsens design:

"Vil rektor lave en (spørgeskema-) undersøgelse blandt sine 'sektorforskere'? Eller vil man også lave en analyse af, hvordan samarbejds-processerne har været mellem ministeriet og AU samt mellem AUs ledere og de menige forskere?"

Skal AU-lederes presrolle und

– lyder spørgsmålet til AU-rector, efter at rektor varslede en undersøgelse af 'problemets omfang' i myndighedsbetjening.

Fra efteråret 2015 og frem har kontroverserne om AU-miljøforskernes rolle i GYL-LEGATE skabt overskrifter i dagspressen og i FORSKERforum. Indtil nu har AU's ledelse ikke villet tale om, at der skulle være problemer.

Men så fortalte en POLITIKEN-rundspørge blandt 'sektorforskere', at hver 13. oplever pres og manipulationer. Og derefter erkendte **AU-rector Brian Bech Nielsen** tilsyneladende, at der kan være problemer. Han varslede en intern undersøgelse af "problemets omfang".

I varslingen nævnte rektor ikke, at AU's egne ledere kunne være en del af pres-problemet. Hovedfokus er, hvordan den enkelte forsker løser etiske problemer. Undersøgelsen skal nemlig lede frem til **"en dialog, der kan lede frem til konkrete initiativer om, hvordan man som forsker bedst agerer i en sådan situation, og hvordan man helt konkret hejser et advarselsflag. Det vil altid være muligt at rapportere til ledelseslaget, og jeg opfatter det som en meget vigtig opgave for universitetsledere, at man agerer som bolværk mod udefrakommende pres"**, lød det programmatisk.

Rektor: Design skal drøftes

Rektor ville ikke interviewes af FORSKERforum, men sendte sine svar pr. e-mail. Han lod sig dog interviewe af AU's interne avis OMNIBUS.

Til begge medier udtaler rektor, at han vil afdække problemets omfang – dels hvor stort problemet er, og dels hvori problemerne består: "Intentionen med undersøgelsen er at afdække, om forskere føler, at

deres frihed og deres faglighed er under politisk pres, når de udfører myndighedsbetjening. Men jeg vil ikke lægge mig fast på udformningen af undersøgelsen, før jeg har haft tid til at drøfte den grundigt med medarbejdere og ledelse" (Rektors varsling).

I udgangspunktet siger han, at det er "uacceptabelt", at knap otte pct. af landets universitetsforskere, der har udført myndighedsbetjening, har oplevet, at ministerier har ændret i rapporter. Og det kunne pege på problemer i samarbejdet med myndighederne.

Men rektor vil ikke på forhånd sige, at AU-undersøgelsen skal laves af en uafhængig, ekstern part.

Rektor: Urimelige spørgsmål til integriteten

Rektor er tydeligt pikeret over de kritiske spørgsmål til AU-miljøforskningens ageren, som BERLINGSKE og FORSKERforum har stillet:

"Undersøgelsen og den interne proces skal også ses i lyset af, at interesseorganisationer, politikere og medier i stigende grad har sat spørgsmålstegn ved forskernes integritet – hvilket jeg finder helt urimeligt".

Rektor mener ikke, at AU har begået fejl i håndteringen af

“

Det er en vigtig opgave for lederne at beskytte forskerne mod eventuelt politisk pres. Og den ledelsesopgave skal naturligvis også indgå i den interne undersøgelse. Men jeg vil ikke lægge mig fast på udformningen.

AU-rector Brian Bech Nielsen

myndighedsbetjeningen i den seneste tvist om AU-miljøforskningens kritik af Molt-analysen, som passede i miljøminister Esben Lunde Larsens kram.

"Den aktuelle sag er baseret på en spekulation om, at forskerne kunne have følt sig presset af styrelsen eller ledelsen grundet konkurrenceudsættelsen – også selv om involverede forskere flere gange har udtalt, at det ikke er tilfældet. Det er en væsentlig pointe at få med.

Jeg er ikke vidende om, at nogen har dikteret forskernes faglige konklusioner i den konkrete sag".

AU-ledere i fokus

De har været med til at styre den kontroversielle myndighedsbetjening til Miljøministeriet på landbrugspakken, NOVANA mm.

Dekan Niels Christian Nielsen.

Prodekan Kurt Nielsen.

DCE-direktør Hanne Bach. Chefkonsulent og koordinator Poul Nordemann Jensen.

**Rundspørge:
Hver 20 har oplevet
ledelsespres**

(POLITIKENs rundspørge blandt 1200 forskere)

ersøges?

betjeningen.

Hvem presser: AU-ledernes rolle?

POLITIKENs rundspørge havde også spurgt 'sektorforskerne', om de i forbindelse med forskning i et politisk ømtåleligt emne havde oplevet at blive udsat fra pres fra deres egen ledelse.

Og det havde 242 forskere oplevet, heraf 84 flere gange. Holder tallene på landsplan, så har hver 20. forsker oplevet dette ledelsespres.

Til OMNIBUS forklarede rektor, at "pres" kan dække over flere ting, fx tidspres, og hvad det nærmere er, skal nu undersøges.

Rektor vurderer ikke, at hans AU-ledere har lavet fejl, og de står derfor ikke centralt i hans undersøgelse.

Men det holder ikke ifølge Heine Andersens gennemgang af AU's ageren i Gyllegate og den seneste sag om "bestillingsforskning" (Molt-notatet): Problemet er i høj grad manglende armlængde i praksis, for leverancer forhandles (politisk) i pres fra ministeriets embedsmænd til AU's ledere. Som ikke siger fra, men sender krav og pres nedad på AU's menige miljøforskere.

Men rektor Brian Bech Nielsen vil ikke lægge sig fast på om og hvordan AU-ledernes rolle skal undersøges: "Det er en vigtig opgave for lederne at beskytte forskerne mod eventuelt politisk pres. Og den ledelsesopgave skal naturligvis også indgå i den interne undersøgelse. Men jeg vil ikke lægge mig fast på udformningen."

Alarmen: Kontakt nærmeste leder

For rektor er det et centralt element, at melde-mekanismerne virker. Forskere, som føler sig presset, skal kunne klage til deres nærmeste leder.

Men hvad får man ud at klage til nærmeste leder, hvis det netop er herfra, presset kommer?

"Så må man gå til den næste leder i rækken – eller til sin tillidsrepræsentant. Måske viser der sig behov for et ekstra organ? Det spørgsmål må vi også adressere i den dialog, som vi skal have med de faglige miljøer", svarer rektor (til OMNIBUS).

jø

Heine Andersen: AU-lederes problematiske rolle?

I april 2016 – efter balladen om Gyllegate – opsummerede **prof.emer. Heine Andersen** sagen i otte problematiske elementer for AU's ledelse og AU's miljøforskere. Han konkluderede, at sagen måtte føre til en større intern selvransagelse på AU:

"Siden fusionerne i 2007 har der ikke været særligt fokus på de iboende konfliktpotentialer. Ledelserne har håbet, at det løste sig selv. Men både i den uafhængige forsknings og i demokratiets interesse bør Gyllegate være anledning til, at forskningsbaseret myndighedsbetjening gennemgår et tilbudsgående eftersyn for at få afklaret roller, procedurer og standarder, der sikrer uafhængighed, åbenhed og kvalitet i forskningen" (citater: Heine Andersen FOfo 293).

Hvorfor først nu, Brian Bech?

FORSKERforum har spurgt rektor Brian Bech Nielsen:

Hvorfor lavede AU-ledelsen ikke en undersøgelse i april 2016, efter at GYLLEGATE havde afsløret store problemer, og efter at Heine Andersen havde opfordret AU's ledelse til at evaluere forløbet og AU's rolle?

"Undersøgelsen er udløst af, at POLITIKENs rundspørge fortæller om problemer", svarer rektor (pr. email).

"Men jeg er enig med Heine Andersen i, at myndighedsrådgivning kan indeholde nogle iboende konflikter. Dem har vi fokus på, og det er ledelsens opgave at agere bolværk mod

politisk pres på forskerne. Forskere fra AU var under et pres i forbindelse med levering af materiale til Landbrugspakken i 2015 og ikke mindst i den efterfølgende debat. Forskerne gav ikke efter for presset, men stod fast på deres faglighed – i øvrigt med fuld opbakning fra ledelsen".

Og så henviser han til, at der blev indført nye standardkontrakter for myndighedsbetjening.

Heine Andersen: Surrealistisk fortælling

AU-ledelsens benægtelse af, at der har været problemer, er en del af problemet, mener Heine Andersen:

"AU-ledelsen har lavet en surrealistisk fortælling om, at de problematiske 'mundkurvs-kontrakter' – som lukkede munden på AU's miljøforskere, mens Landbrugspakken blev debatteret i Folketinget – slet ikke blev håndhævet, fordi kontrakterne var ugyldige (jf. forvaltningsloven). Men den fortælling harmonerer slet ikke med, at forskerne ikke udtalte sig før 1. februar (jf. kontraktens tavshedsklausul). Eller at professor Jørgen E. Olesen åbent indrømmede (i DEADLINE), at forskerne havde mundkurv på".

"Den fortælling har til formål at nedtone de konkrete problemer og at beskytte AU's ledelse. For det var dem, som havde underskrevet mundkurvs-kontrakter. Og det forklaringsproblem løser de så ved at påstå, at der skam ikke var mundkurve i praksis".

jø

Leksikal: Dannelse

Dannelse er et begreb for de tillærte evner; det vil sige evner, som ikke er medfødte. Ordets stamme "dan" betyder gjort, dannet, tilvirket.

Der findes både en almen /folkelig og en faglig anvendelse af ordet. I den folkelige anvendelse af ordet kan det betyde alt fra "gode manerer a la Emma Gad" til et præg i personligheden. I den faglige betydning omtales dannelse ind imellem som det, der er blevet tilbage, når man har glemt, hvad man har lært. Det er ikke strengt nødvendigt at have en uddannelse for at være dannet, men man må nødvendigvis have lært af andre, da dannelsen står i forhold til forældrenes og bedsteforældrenes normer.

Dannelse handler om en forandring, som har fundet sted – eller som kan finde sted. I den pædagogiske debat tales der i dag om fem forskellige dannelsesstraditioner:

- en konservativ retning, der betoner det klassiske dannelsesideal
- en radikal retning, der søger helt nye dannelsesidealer (grøn pædagogik, fredspædagogik m.fl.)
- en videnskabsorienteret retning, der søger tværfaglighed.
- en Klafki-inspireret tradition, der forsøger at forene det klassiske indhold med et moderne demokratisk solidaritetsbegreb.
- en folkelig dannelse dvs. en grundtvigsk dannelse hvor almuen og de fragmenterede grupper i samfundet får fælles reference til historie, kultur og kristendom. Dette dannelsesbegreb er det mest udbredte i Danmark.

(WIKEPEDIA, lagt på 2005 og siden er der foretaget 40 redigeringer)

“ Fælles læsning af Grundtvig, Kierkegaard og Niels Bohr vil mindske skellet mellem dem, der kommer fra hjem med mange bøger, og dem, der aldrig har hørt om Kierkegaard.
Uni-minister Søren Pind (debatindlæg JP 28/11)

“ Hukommelsesbaseret viden, indlæring, forståelse og indsigt er helt afgørende for dannelsesbegrebet og dannelsen af den myndige borger.
Uddannelsesminister Merete Riisager (Berlingske 1/8)

Esben Lunde 2015: "D"

Esben Lunde Larsen tiltrådte i stort anlagt interview, hvor han brandede sig selv som den første forskningsminister med ph.d.-grad, og hvor han kaldte sig selv for "Dannelsesministeren". WEEK-ENDAvisen (31. juli 2015) stillede ingen kritiske spørgsmål. Og Esben Lunde tog dog heller ingen konkrete initiativer til at fremme dannelsen på uni i sine 17 måneder som uni-minister.

Søren Pind 2017: Dan

Risikerer Søren Pind ikke at lide samme skæbne som Esben Lunde: At eftertiden vil konstatere, at Pind lavede en 'værdipolitisk' markering om dannelse og filosofikum, uden at der egentlig skete noget som helst?
"Jeg vil ikke kommentere på min forgængers gerninger", svarede Søren Pind. "Men jeg regner da absolut med at komme med konkrete initiativer, hvad angår dannelsesaspektet og filosofikum. For det første er universitetsloven ikke

Er Søren Pinds snak om dannelse bare tom værdipolitik?

Dannelse indgår slet ikke i hans nye bevillingsmodel eller i hans 'Udvalg for bedre universitets-uddannelser'?

Søren Pind har især brugt sin ministertid til at plædere for mere dannelse. Pind har siden sin tiltrædelse i nov. 2016 haft ca. 16 pressemeddelelser med temaet dannelse (ministeriets hjemmeside), og han har været omtalt sammen med udtrykket "dannelse" i 325 artikler i medierne (INFOMEDIA).

Men bortset fra ideelle erklæringer har Søren Pind – på linje med forgængeren Esben Lunde – ingen KONKRETE lovinitiativer, anbefalinger, redskaber eller bevillinger til uni-ledelserne om, hvordan de skal indføre mere dannelse i uddannelserne/studierne.

FORSKERforum bad om interview og sendte spørgsmål. Men i tre uger havde ministeren ikke tid. Se spørgsmålene her:

1. Er det korrekt, at Pind ikke har taget konkrete initiativer til at fremme dannelse i uddannelsessystemet?

Bevillingsmodel uden dannelse

Søren Pinds største politiske succes som uni-minister er utvivlsomt, at det lykkedes ham at lande en bred politisk aftale om et nyt bevillingssystem. Den erstatter delvis den kontroversielle dimensionering og fremdriftsreformen.

2. Hvis Søren Pind virkelig mente det med "dannelse" alvorligt, havde det så ikke været en ide, at få det med ind som incitament eller "kvalitetsindikator" i den nye bevillingsmodel?

Gersing-udvalget uden dannelse

Kommissoriet for Udvalg for bedre universitetsuddannelser (Gersing-udvalget) siger, at der er fire vigtige temaer:

- a. Uddannelseskvalitet og høje krav til de studerende
- b. Fleksible og hurtige veje til et godt job, der imødekommer samfundets behov
- c. Teknologi som værktøj til styrket kvalitet og relevans
- d. Relevant og overskueligt uddannelsesudbud.

Men "dannelse" indgår ikke som et selvstændigt tema og er faktisk slet ikke nævnt.

3. Er det ikke beviset på, at dannelsessnakken er tom værdipolitik, for her havde Pind jo en chance for at få det udmøntet som konkret politik/initiativ?

4. Hvorfor blev Gersing-udvalget ikke pålagt at afveje, hvordan høj studieintensitet/hurtig gennemførelse (udvalgets kommissorium) harmonerer med mere dannelse/refleksion? – for Pind er vel enig i, at disse faktorer konflikter?

Uforpligtende inspirationsgruppe

Søren Pind nedsatte i november en inspirationsgruppe om pædagogikum, der skal "se på, hvordan et nyt filosofikum på universiteterne kan indføres". Kommissoriet er uforpligtende, for det skal ikke forberede lovgivning, og der er heller ingen link Udvalget for bedre universitets-uddannelser.

5. Ligner inspirationsgruppen ikke mest en akademisk øvelse?

Ingen sammenhæng i politikken?

Udefra ser der således ikke ud til at være nogen sammenhæng mellem Pinds initiativer – ny bevillingsmodel, Udvalget for bedre universitetsuddannelser og dannelsessnakken – for ministeren knytter dem ikke sammen.

6. Er det korrekt, at der ingen sammenhæng er mellem dannelsessnakken og ministerens andre igangværende initiativer?

FORSKERforum ser frem til at få et interview med Pind i næste nummer.

Det vil blive offentliggjort, før Pind afholder sit årlige Uddannelsesmøde d. 5-6. april med tema 'dannelse'. Delta-gerne er personligt inviteret.

annelsesministeren"

Hans ministertid blev turbulent. FORSKERforum afslørede et halvt år efter hans tiltrædelse (nov. 2015), at Esben Lunde havde fusket med sit cv. I foråret 2016 blev hans ph.d.-afhandling undersøgt for plagiat.

Og 28. nov. 2016 blev han afløst af Søren Pind i en ministerkabale, hvor Esben Lunde som bekendt blev en kontroversiel miljøminister.

nelse og filosofikum

forlagsbelagt, for det andet er ideen positivt modtaget af alle politiske partier. Selvfølgelig kun indtil vi taler indhold, mere naiv er jeg jo ikke, for dannelsesbegrebet er da højpolitik. Nogle vil anklage mig for at være elitær og kræve et bredere dannelsesbegreb, og det bliver da en interessant debat".

(Tiltrædelsesinterview med FORSKERforum januar 2017).

Er dannelse noget, ma

Dannelses-begrebet bruges diffust, så tre DPU-forskere prøvede at indkredse, hvad dannelse egentlig er.

”Hvorfor vil du ikke dannes i uddannelsen? Marxismen – har den ikke dannet dig?”

”Det var selvdannelse.”

Der var kvikke ordvekslinger og højpanadede drillerier, da DPU's Institut for Pædagogik og Uddannelse i starten af februar var vært for konferencen ’**Dannelse i/og/eller uddannelse?**’. For underholdningen stod en lærd trio bestående af lektorerne Lars Geer Hammershøj, Steen Nepper Larsen og Jens Erik Kristensen, alle tilknyttet DPU's afdeling for uddannelsesvidenskab (samt forskningsenheden Samtidsdiagnostik).

Sammen – og hver for sig – skulle de forsøge at forklare og definere den der dannelse, som alle går og bekymrer sig om. Og ikke mindst – som titlen på konferencen antyder – spørgsmålet om, hvorvidt dannelse er noget, man uddanner sig til.

Lad det være sagt med det samme: der var mange svar, men ingen afklaring.

Dannelse med konsekvens for uddannelses-systemet

Definitionen af dannelse er ikke uvæsentlig, fordi den også er en markering af, hvordan uddannelsessystemet skal se ud. Og en ting, man fik ud af konferencen, var i hvert fald, at der er et stykke fra det officielle dannelsesbegreb, som ministre opererer med – klassiker-læsning og hukommelseslæring – til dannelsesforskernes definitioner af dannelse som tilblivelsen af vores menneskelige personlighed.

Men de tre DPU-kolleger var nemlig – heldigvis for underholdningsværdien – ikke enige om dannelsesdefinitionen og i særdeleshed om, hvorvidt dannelse er noget, man uddanner sig til.

Den ene vise mand mener, dannelsen er en menneskelig ressource, der gør os til god arbejdskraft.

Den anden mener, dannelsen er det, der får os til at gøre oprør mod systemet.

Og **den tredje har helt opgivet** at definere dannelse, fordi begrebet alligevel er blevet undergraved af begrebet ’uddannelse’, som siden 1968 har været ramt af semantisk inflation og har ”overtrumfet hele lortet”.

Dannelse handler ikke om viden eller evner, men hvordan man forholder sig til andre mennesker og til verden. Det udvikler man ikke gennem læringsprocesser, men gennem dannelsesprocesser.

Lektor Lars Geer Hammershøj

Ministre kræver klassikere og indlæring

”Dannelse” har fået en renæssance, i hvert fald som tema i den offentlige debat. Mange forskellige stemmer taler bekymret om et dannelsesstab, navnligt i uddannelserne, hvor der samtidig har været stigende fokus på kompetencer.

Som noget nyt er dannelse også blevet en politisk mærkesag. **Esben Lunde Larsen** lancerede sig selv som dannelsesministeren, da han blev udnævnt til uddannelses- og forskningsminister. Han nåede dog aldrig længere end til at pointere dannelsens vigtighed. Men stafetten er til gengæld blevet taget op af **Søren Pind**, der også vil have dannelsen tilbage på de danske universitetsuddannelser. Hans foreløbige bud er at genoplive ’filosofikum’ fra gamle dage som et fælles, obligatorisk kursus på alle uddannelser, hvor de studerende skal læse Søren Kierkegaard, Niels Bohr og andre dannende tekster.

Tilsvarende har **undervisningsminister Merete Riisager** fra Liberal Alliance meldt sig ind i dannelseskampen med et opråb om respekt og omsorg for viden og kundskaber i skolen.

”Hukommelsesbaseret viden, indlæring, forståelse og indsigt er helt afgørende for dannelsesbegrebet og dannelsen af den myndige borger,” sagde Riisager i et interview med Berlingske i sommer, hvor hun ligeledes kaldte det en fejl ”at gøre fuldstændigt op med den sorte skole”.

Nepper: Dannelse som opposition

Men tilbage til de vise mænd på DPU. Trods uenigheder er de rimeligt enige om

at definere dannelse væsentligt anderledes end ministrene. Hvor Pind og Riisager taler om dannelse som viden og lærdom, man tilegner sig gennem sin uddannelse, beskriver DPU-lektorerne på hver sin måde dannelse som en menneskelig egenskab, vi udvikler gennem diverse dannelsesprocesser.

Lidt mere uenighed var der til gengæld i forhold til, om det er uddannelse, der giver os dannelse, og hvordan den i givet fald gør det. Her meldte **Steen Nepper Larsen** sig med det måske mest yderliggående synspunkt, idet dannelse for ham er evnen til kritisk tænkning. Og kritisk tænkning mod systemet er ikke noget, der kan ligge i uddannelsen, der i Nepper Larsens øjne grundlæggende er blevet en del af det økonomiske system.

”Der er noget af os, der ikke er en del af uddannelsesmaskinerne, deri ligger kritisk tænkning. Halvdelen af min dannelsesbagage foregår i opposition til uddannelsessystemet,” sagde Steen Nepper Larsen og fægtede teatralisk med sine lange arme.

Da en bekymret medarbejder fra Uddannelsesministeriet så spurgte, om Nepper Larsen virkelig ikke så en mulighed for et uddannelsessystem med dannelse, lød svaret: ”Alle steder, hvor folk giver sig god tid til at læse tekster, er der noget godt i gang, men grundlæggende er der noget modsætningsfyldt mellem uddannelsessystemer og dannelse”.

Hammershøj: Dannelse er ikke viden og evner

Så var der lidt mere opmuntring at hente hos **Lars Geer Hammershøj**. Ganske vist ser han også læringsprocesser og dannelsesprocesser som to forskellige ting. Men de står i det mindste ikke i direkte modsætning til hinanden.

”Uddannelse handler om at tilegne sig viden gennem undervisning og om at udvikle færdigheder og kompetencer. Dannelse handler ikke om viden eller evner, men om, hvordan man forholder sig til andre mennesker og til verden. Det udvikler man ikke gennem læringsprocesser, men gennem dannelsesprocesser, hvor

an uddanner sig til?

KONFERENCE

man oplever andre måder af forholde sig til mennesker og verden,” forklarede Lars Geer Hammershøj.

Men, føjede han til, modsætningen mellem den kompetencefokuserede uddannelse og den menneskelige dannelse er i opløsning. For menneskelig dannelse er blevet et aktiv, som arbejdsmarkedet i stigende grad er begyndt at efterspørge.

Den dannelse kaldte Hammershøj for professionsdannelse, og den indebærer blandt andet den innovative kreativitet og evnen til at forholde sig professionelt til nye situationer.

De er forskel på dannelse og nytte

Og netop den forståelse – at der ikke er forskel på dannelse og nytte – faldt ikke i god jord hos hans to kolleger, Jens Erik Kristensen og Steen Nepper Larsen. De blev opponenter.

”Lars – du siger, der ikke er forskel på dannelse og nytte. Det med, at det menneskelige bliver en ressource, har jeg harceleret over i 15 år. For så sælger du ikke din arbejdskraft, men din person med hud og hår,” svarede lektor Jens Erik Kristensen og erklærede samtidig – lidt undskyldende – både sig selv og Steen Nepper Larsen som ’krypto-marxister’.

”Ja, men arbejdet er under forandring”, svarede Lars Geer Hammershøj. ”Marx havde en præcis diagnose af arbejdet i 1800-tallet. I dag er det anderledes. Ja, det handler om at udbytte det menneskelige, men det går også den anden vej – måske har man et arbejde, som er ens hobby? Hvem udnytter så hvem?”

Han pointerede en skelnen mellem almen dannelse og professionsdannelse. Der er forskelle, men de er ikke modsætninger.

Nepper: Forsoningsretorik

”Jeg forstår ikke, du kan køre det som en forsonings-tematik,” udbrød Steen Nepper Larsen med en snert af foragt i stemmen.

Ud fra hans begreber opstår dannelsen i sprækkerne mellem den formelle, kompetenceorienterede uddannelse – sprækker, som der bliver færre og færre af i det moderne uddannelsessystem.

Man kan ikke diskutere dannelse uden at se på de historisk-semantiske forskydninger. Så kan man for hulen ikke bare få nogle definitioner? Nej, jeg mener ikke dannelse kan defineres.

Lektor Jens Erik Kristensen

”Et sted siger Adorno: Under tankens dvælende blik ville genstanden selv begynde at tale. Det er det, jeg vil have på universitetet: en dvælen, langsomhed og modstand,” sagde han.

Nepper bruger en særlig spejl-allegori i sin beskrivelse af dannelse. Udgangspunktet er det tyske ord *bildung* – man afbilder sig efter et forbillede, et ideal. Spørgsmålet er, hvordan dannelsesidealet ser ud på universitetet i dag?

”Jeg er bange for, at dannelsens spejl på universitetet i dag er helt, og så står der et strategisk menneske foran det tomme spejl og spørger: *Whats in it for me?* Det, jeg som lærer skal kaste ind i spejlet, er et skævt lys. De studerende skal inviteres til at tage omvejene – nye tekster, mærkelige studiekredse, man skal læse hele bøger, som man ikke har fået for. Det er der ikke tid til, og det er derfor, universitetet er ved at ødelægge sig selv,” sagde Nepper Larsen i en kombineret dannelsesforklaring og systemkritisk opsang – hvilket jo altså i hans udlægning er to sider af samme sag.

Nepper Larsen fik mere end én gang indskudt, hvordan studerendes dannelse viser sig i sin ypperste grad, når de gør oprør mod det system, de er produkter af.

Forsknings-basering giver forbilleder

Det med dannelse efter et forbillede – *bildung* – var i øvrigt et af de definitions-punkter, der mere eller mindre gik igen hos alle tre oplægsholdere. I en gennemgang af det historiske forhold mellem universitet og dannelse fremdrog Jens Erik Kristensen den humboldtske universitetsmodel – en læreransat, der forener undervisning og forskning og dermed skaber grundlag for en videnskabelig dannelsesproces. Det greb Lars Geer Hammershøj

fat i og pointerede, hvad der egentlig er formålet med forskningsbaseret undervisning, nemlig at have forbilleder.

”Kombinationen af forskning og undervisning er jo stadig vores forestilling i dag, og vi har krav om, at undervisningen varetages af forskere. Problemet er, at man har glemt hvorfor. Det handler ikke om, at de har den nyeste viden og så videre. Det handler om, at de studerende skal se en aktiv forsker forholde sig til stoffet. Man skal danne sig ved at se et forbillede.

Kristensen: Fokus på uddannelse frem for dannelse

Jens Erik Kristensen konstaterede også, at dannelsesdiskussionen og brugen af dannelsesbegrebet bliver bredere og bredere. Men det er faktisk kun godt, for det åbner for en sund diskussion af formål på alle skole- og uddannelsesstrin.

”Det nye er, at dannelsesdiskussionen nu ikke kun er forbeholdt universitetet og gymnasiet. Dannelse er blevet måden at bekymre sig normativt om det, der burde foregå i skole- og uddannelsessystemet,” sagde han.

Den diskussion har ellers i mange år været stort set fraværende, fordi vi har haft alt vores fokus på at uddanne frem for at danne.

”Både ’dannelse’ og uddannelse dukker op i 1700-tallet som oversættelse af ’Bildung’ og ’Ausbildung’.

Uddannelse på dansk er en institutionalisering af udlæringen. Men de seneste 50 år har uddannelse overtrumpet hele lortet og marginaliseret det andet. Tidligere havde det en snæver definition: specialisering med henblik på et arbejde. Men vi har smurt det fucking uddannelsesbegreb ud over hele det pædagogiske system,” forklarede Jens Erik Kristensen.

Han hilste dannelsesdiskussionen velkommen, men beklagede den diffusitet, der præger dannelsesdebatten, hvilket blandt andet har medført det, han kalder pseudo-dannelsesbegreber, for eksempel dannelse som ”employability”.

lah

Forskning og informatio

Forsker overvågede selv mediedækning og lavede 'damage control' over sin publicering af kræft-risici.

Den skabte opstandelse på trods af, at han aktivt korrigerede forkert medieomtale

Som forsker har man et vigtigt ansvar for formidlingen af ens forskning – også efter at resultatet er blevet en offentlig historie i pressen, mener **lektor Anton Pottegård** fra SDU's Institut for Sundhedstjenesteforskning. Da han i begyndelsen af december publicerede et forskningsresultat om en type blodtryksmedicin, der angiveligt øger risikoen for hudkræft, sørgede han for at rydde kalenderen, så han havde tid til at følge sit forskningsresultat ordentligt på vej.

"Fra det øjeblik, hvor pressens historie var på gaden, havde jeg ikke andet i kalenderen. Det betød, at jeg havde tid til at svare på spørgsmål. Jeg fulgte med i myndighedernes reaktion, og jeg fulgte med i diskussioner på Facebook, hvor jeg også blandede mig i debatten og manede til besindighed," fortæller han.

Skæv forskningsomtale i medierne

Sagen indgår i en række kontroversielle sager, hvor offentlig omtale af risiko for sygdom har ført til ændret patientadfærd. Det mest kendte eksempel er fra i sommer, hvor en lægmand advarede piger mod at lade sig HPV-vaccinere, fordi der kunne være følgevirkninger. Politiken måtte senere beklage, at de ikke havde deklareret artiklen med den advarsel, at fagfolk var helt uenige.

At det kan være svært at få medierne til at korrigere publicerede artikler, blev for nylig bekræftet i FORSKERforum af to havbiologiske forskere, der fortalte hvordan de uden held havde forsøgt at korrigere en mediehistorie, hvor en forskningsartikel udviklede sig til, at blåmuslingefarme blev udråbt til 'klimabomber' (FORSKERforum 311).

Forskning skaber kø i lægekonsultationer

Tilsvarende brugte han tid på at følge med i mediernes dækning af historien og på at henvende sig til dem og korrigere dem, når de skrev noget forkert eller upræcist.

"Jeg korrigerede i hvert fald de første 20 artikler, lige fra et amerikansk tidskrift, der tagger historien med den forkerte sygdomsbetegnelse, til en artikel i Politiken med underrubrikken '250 ville

“

Lægeselekskabs-formand Beich foreslår, vi skal formidle til hinanden før offentliggørelsen, og når vi så er enige, formidler vi det til patienterne. Men vi kan ikke sidde på viden om en helbredsrisiko uden at formidle den.

Anton Pottegård

undgå kræft, hvis de dropper medicinen. Jeg fik dem til at skrive 'udskifter medicinen' i stedet for," fortæller Pottegård.

Det omfattende beredskab fra Anton Pottegårds side viste sig at være helt berettiget. Historien om den problematiske blodtryksmedicin kom på forsiden af Politiken og blev herefter citeret i en lang række medier. Og det skabte en umiddelbar reaktion hos de praktiserende læger, der nærmest blev kimet ned af bekymrende patienter, der brugte medicinen. Politiken bragte med få dages mellemrum en anden artikel om p-piller, der skulle øge risikoen for brystkræft, og de to artikler tilsammen satte gang i brugernes alarmklokker.

Dansk Selskab for Almen Medicin, hvor de fleste praktiserende læger er medlemmer, lavede en stikprøveundersøgelse af, hvor mange henvendelser artiklerne medførte. De læger, der svarede, havde i gennemsnit haft 15 konsultationer på baggrund af de to artikler – et gennemsnit, der fordelt på alle praktiserende læger giver 50.000 konsultationer på landsplan.

Best practise: Informér om artiklen

De mange henvendelser fik efterfølgende **selskabets formand Anders Beich** til at beklage sig over, at forskere går i pressen med forskningsresultater, inden de lægefaglige miljøer har haft mulighed for at fordøje og diskutere de videnskabelige resultater, så de ved, hvordan de skal rådgive bekymrede patienter. I en klumme kaldte han det "præmatur

forskningsformidling" når en forsker "bypasser den videnskabelige debat ved at gå direkte i pressen med sine egne (over-)fortolkninger af egne resultater."

Anton Pottegård mener dog, at Beichs kritik af hans forskningsformidling er helt skudt forbi. Historien blev ganske vist lanceret i Politiken, samtidig med at den videnskabelige artikel udkom. Men Pottegård havde faktisk gjort et stort forarbejde med at informere relevante parter om resultatet, så de var forberedt, når det kom ud.

Han mener, at 'best practise' blev fulgt, når det handler om formidlingen: "2-3 uger inden offentliggørelsen forsøgte vi at tage alle relevante parter i ed. Jeg har talt med blandt andre Dansk Hypertensions-selskab, Kræftens Bekæmpelse, Lægemedelstyrelsen m.fl."

Han sendte såmænd også en lang mail og redegjorde for resultaterne til Dansk Selskab for Almen Medicin. Som dog ikke vendte tilbage, selv om han rykkede for reaktion.

Lægeselekskabs-formand: Information en undtagelse ...

Lægeselekskabs-formanden Anders Beich bekræfter, at Anton Pottegård henvendte sig, inden han gik i medierne. Men forklarer, at mailen ikke var blevet læst i Selskabet på grund af nogle udskiftninger i staben.

"Det hører til undtagelserne, og det er da en formildende omstændighed i lige netop hans tilfælde.

Men det løser bare heller ikke de grundlæggende problemer der er i forvekslingen af videnskabelige resultater med viden i dagspressen, når forskere sælger nyheder ind til pressen, som de gør, medmindre han mener, at vi kunne have talt ham fra at publicere i dagspressen simultant med den videnskabelige publikation? Næppe – det er jo netop blevet standarden, og jeg har hørt at det ligefrem meriterer," skriver Anders Beich til FORSKERforum.

Beich ser gerne, at medicinske forskningsresultater får tid til at modnes og blive diskuteret i de faglige miljøer, før

nspligt?

de offentliggøres i dagspressen, netop for at undgå, at en masse mennesker bliver opskræmt.

Dekan: Informationspligt urealistisk

Denne informationspligt mener Anton Pottegård imidlertid er urealistisk og langt fra ideel.

”Lægeselskabs-formand Beich foreslår, vi skal formidle til hinanden før offentliggørelsen, og når vi så er enige, formidler vi det til patienterne. Men vi kan ikke sidde på viden om en helbredsrisiko uden at formidle den. Vi skal naturligvis gøre vores allerbedste for, at det formidles, så man undgår unødigt ængstelse, men vejen frem er ikke at holde patienterne i mørket. Det har ingen gang på jord,” siger han.

Tilbageholdelse af viden er ingen farbar vej, mener Pottegårds **dekan på SDU-Sund Ole Skøtt**.

”Hvad nu hvis man finder ud af, at noget er farligt, skal man så lade være at fortælle om det eller vente nogle måneder for ikke at opskræmme befolkningen? Det synes jeg faktisk ikke,” siger han og henviser som eksempel til den store skandale omkring gigtmedicinen Vioxx, der trods producentens ihærdige benægtelse viste sig at øge risikoen for blodpropper og angiveligt førte til tusindvis af dødsfald.

Dekan Skøtt mener, Anton Pottegård levede op til alle etiske krav ved at varske Lægemedelstyrelsen og de medicinske selskaber flere uger i forvejen. Og han mener også, det er vigtigt, at forskere påtager sig ansvar for at følge og eventuelt involvere sig i sagens videre færd i medierne, som Pottegård også gjorde.

”Det synes jeg er rimeligt at forvente. Hvis man sætter noget i gang, så fanger bordet. Man kan ikke bare fyre raketter af og bagefter sige, det ikke kommer en ved. Hvis der sker en fejlfortolkning, eller noget bliver vinklet hårdere, end der er belæg for, kan man i hvert fald henvende sig til mediet. Men det kan være svært at komme igennem, hvis mediet først har besluttet sig for en vinkel,” siger Ole Skøtt.

lah

AU-dekan: Ingen pligt at blande sig i debatter

På AU Health har man suppleret retningslinjerne for god forskningsskik med tilsvarende retningslinjer for god videnskabsformidling. Her hedder det blandt andet, at man kun laver presse på forskningsresultater, der er blevet antaget i peer-reviewede tidsskrifter, og ikke offentliggør det i pressen, før artiklen er udkommet.

Retningslinjerne siger dog ikke noget om forskernes ansvar og rolle, når pressemeddelelsen først er udsendt og bliver en historie i medierne – eventuelt en historie, der faktisk kører af sporet og ender som misinformation.

På AU lavede **AU-Healths dekan Lars Bo Nielsen** et opråb om retningslinjerne. Og da FORSKERforum spørger, mener han da heller ikke, at fejldebatter er noget, som man kan pålægge forskerne at tage ansvar for eller at blande sig i.

”Generelt har forskerne en forpligtelse til at formidle, og der er også en forventning til, at man engagerer sig i samfundsdebatten. Men jeg tror ikke, det er noget, man kan lave generelle retningslinjer for. Hvis der er en sober debat, er det naturligt, man deltager i debatten. Men kører der en ukontrollabel proces i eksempelvis nogle Facebook-fora, mener jeg ikke, vi kan forvente, at vores forskere kaster sig ind i debatten. Det er positivt, hvis de vil gøre det, og vi vil meget gerne hjælpe dem. Men det er lidt meget at skrive det ind i stillingsbeskrivelsen,” siger Lars Bo Nielsen.

Kommunikationsafdelingens opgave?

Er det noget, kommunikationsafdelingen bør overvåge?

”Når vi går ud med en forskningshistorie følger vi op på

Men kører der en ukontrollabel proces i eksempelvis nogle Facebook-fora, mener jeg ikke, vi kan forvente, at vores forskere kaster sig ind i debatten.

Lars Bo Nielsen

mediedækningen som en generel kvalitetssikring af vores formidlingsindsats. Og er der noget, der kan beklikke vores forskningsfaglighed, vil vi også reagere ved eksempelvis at lægge en meddelelse op på vores hjemmeside om, hvad der er korrekt.”

I eksempelvis vaccine-debatterne ser man, at forskningsresultater bliver brugt – og nogle gange misbrugt – af interessegrupper for at fremme deres synspunkter. Hvem skal slå i bordet og sige: sådan kan man ikke fortolke de resultater?

”Omkring diskussionen af HPV-vaccine vil jeg netop sige, at der har været en bred faglig front. Der synes jeg virkelig, at forskningssamfundet er trådt i karakter og har bibragt viden om, at det faktisk er en god ide at lade sig vaccinere,” siger Lars Bo Nielsen.

Er forskerne generelt bevidste om, hvad det kan indebære, når man går i pressen med et forskningsresultat?

”Det synes jeg, forskerne er ekstremt opmærksomme på, og de her retningslinjer har bare været med til at formulere det, der egentlig er gængs praksis. Vi har fået signaleret, at vi har nogle standarder.”

Professortitel uden at være fagkyndig

Den mediekendte astronom Anja C. Andersen er blevet professor i forskningsformidling uden at have forsket i emnet. En udvidelse af professor-begrebet? Naturligt, når man får en god ambassadør, mener institutleder

Et nyt slags professorat har ramt den danske forskningsverden. Niels Bohr Institutet annoncerede pludselig og uden opslag, at lektor Anja C. Andersen er blevet udnævnt til professor for offentlighedens forståelse for videnskaben.

Ifølge NBI er professoratet oprettet ”med henblik på aktivt at fremme offentlighedens forståelse af naturvidenskab og derigennem kvalificere samfundet”.

Anja Andersen er astronom og forsker i stjernestøv, og så er hun kendt som en af landets absolut mest eksponerede forskere med talrige optrædener i medier, ved offentlige arrangementer og i diverse udvalg.

”Man kan sige, at jeg endelig har fået en jobbeskrivelse, der passer til det, jeg laver. Men det, at jeg nu har fået en mere gylden platform, gør, at jeg måske kan facilitere en struktureret indsats,” forklarer Anja Andersen til FORSKERforum.

Ikke Anja Andersens fagområde

En professor for offentlighedens forståelse for videnskaben er noget nyt i Danmark, men konceptet findes i udlandet, blandt andet i England, hvor eksempelvis både Oxford og Cambridge har den slags professorer. Fysikeren Brian Cox, som er kendt som vært på videnskabelige tv-programmer, udnævnt som professor for public engagement in science af The Royal Society.

Men udnævnelsen af Anja C. Andersen adskiller sig fra andre professorudnævnelser ved, at hun bliver professor på et område – forskningsformidling – hun ikke har forsket i. Og da FORSKERforum spørger ind til det, skal hun være en slags KU-ambassadør for naturvidenskab.

”Det er rigtigt. Jeg er ikke formidlingsforsker som eksempelvis Maja Horst er. Men det ligger i professoratets natur. Jeg skal stadig forske i astrofysik, men har så fået den særlige opgave, at jeg skal løfte det her område. Og fordi det er nyt, skal jeg også i dialog med Maja Horst og Hanne Andersen fra Institut for Naturfaggenes Didaktik for at høre, hvordan vi kan

“

Jeg havde egentlig gerne set, at vi havde en af den slags professorer på hvert af de videnskabelige hovedområder, og jeg kan få øje på mange, der kunne være kvalificerede.

Anja C. Andersen

spille sammen. Jeg skal ikke kloge mig på det, jeg ikke har forsket i.”

Det var Anja C. Andersen selv, der tog initiativ til et dansk professorat. Faktisk har hun plaget om det i lang tid.

”Jeg har i en årrække gået benhårdt til diverse institutledere om det her. Og det er, fordi jeg syntes, vi manglede det. Jeg havde egentlig gerne set, at vi havde en af den slags professorer på hvert af de videnskabelige hovedområder, og jeg kan få øje på mange, der kunne være kvalificerede”.

Institutleder:

Måske Danmarks bedste formidler...

Ifølge NBI-leder Jan W. Thomsen er indstillingen af Anja Andersen en sag, han har ”arvet” fra den tidligere institutleder Robert Feidenhansl. Men han bakker helt op om beslutningen.

”Jeg mener det er fuldstændig rigtigt set med det professorat. Det her giver os en ny og stærkere platform for at komme ud til nye talenter og gribe offentlighedens interesse. Anja er dels en god forsker, og

“

Hun bliver ikke ansat som formidlingschef, hun bliver ansat som forsker med opgaver, der handler om formidling, hvor tæt kendskab til forskning er centralt. Det kan vi jo ikke sætte en journalist til.

John Renner Hansen

så er hun måske Danmarks bedste formidler af naturvidenskab. Jeg synes, det er helt naturligt, at når man har en god ambassadør, så sidder man ikke på fingrene i forhold til at gøre vedkommende til professor.”

Er det ikke usædvanligt at man udpeger en professor på et område, vedkommende aldrig har forsket i?

”Selv om hun har sin faglige baggrund andetsteds, taler vi jo om en supergod formidler. Vi har i forvejen mange professorer med videnskabelige opgaver, men her er en anden opgave, der er vigtig for det danske samfund,” forklarer Jan W. Thomsen.

Er det her en udvidelse af professor-begrebet?

”Det synes jeg ikke. Hvis vi udnævnte den slags professorer hver anden måned, kunne man måske blive nervøs for, om vi havde et forkert fokus. Men vi mener, at det her er utrolig vigtigt, og derfor sætter vi en af Danmarks bedste folk i front.”

Dekanen: Rollemodel

Også dekan John Renner Hansen er glad for, at KU har fået en professor for offentlighedens forståelse af videnskab.

”Jeg vil sige, vi er på forkant. Regeringen har netop lanceret en digitaliserings-strategi, hvor det indgår, at STEM-områderne skal løftes. Og det er lige præcis det, Anja skal gøre med sit professorat. Hun er en formidabel formidler og rollemodel, der ønsker at bruge sit talent til at formidle naturvidenskab bredt,” siger han.

Det at formidle videnskaben er jo ikke en ny opgave, hvorfor kræver det et professorat?

”Det er, fordi vi gerne vil tilknytte Anja. Hun bliver ikke ansat som formidlingschef, hun bliver ansat som forsker med opgaver, der handler om formidling, hvor tæt kendskab til forskning er centralt. Det kan vi jo ikke sætte en journalist til,” siger John Renner Hansen.

lah

Sprogstrategi hjælper ikke fagenes økonomi

Langsigtet satsning skal skabe grundlag for flere studerende, men på kort sigt er der ingen gaver til økonomisk trængte sprogfag, lyder vurderingen

Efter næsten et års overvejelser lancerede regeringen ved indgangen til december måned sin længe ventede sprogstrategi. Som ventet fulgte der en pose penge på knap 100 millioner kroner med strategien til etableringen af et nationalt sprogcenter, der skal drives i fællesskab af KU og AU.

Alligevel er der skuffelse at spore på universiteternes tilbageværende sprogstudier. Mange havde nemlig håbet, at sprogstrategien ville være en slags redningsplanke for de økonomisk trængte studier. Men det bliver der ikke tale om.

”Nej. I forhold til de eksisterende universitetsuddannelser er der ingen yderligere støtte. Sprogstrategien er et katalog med nye opgaver, og pengene, der følger med, er til dem,” fortæller AU-dekan Johnny Laursen.

Engelsk-ektor Jørgen Staun – fælles-TR på KU-humaniora – bekræfter, at sprogstrategien var en skuffelse: ”Vi havde forventninger på sproginstituttet om, at det ville være noget, der kunne styrke vores betrængte situation, og det kommer det ikke til overhovedet. Det har været en stor skuffelse, for sprogfagene er nogle meget trængte uddannelser”.

KU og AU etablerer fælles center

Sammen med kolleger fra KU har han i januar og februar diskuteret etableringen af sprogcenteret.

”Det tegner til, at KU og AU sammen etablerer et center som aftalt i sprogstrategien, og at vi umiddelbart skrider til at tage kontakt til de interessenter, vi skal samarbejde med – professionshøjskoler, gymnasier og andre universiteter. Vi kommer til at rykke hurtigt, for vi skal have gang i aktiviteterne, derfor kommer vi til at være pragmatiske og gå lidt foran den formelle proces med at organisere centeret,” fortæller Johnny Laursen.

Parterne er meget enige om, at de mest hastende indsats er fransk og tysk.

Ifølge sprogstrategien bliver centrets opgave blandt andet at formidle resultater fra forsknings- og udviklingsarbejde, lave efteruddannelsesforløb for sprogglærere,

“ Vi havde forventninger på sproginstituttet om, at det ville være noget, der kunne styrke vores betrængte situation, og det kommer det ikke til overhovedet. Det har været en stor skuffelse, for sprogfagene er nogle meget trængte uddannelser.

Jørgen Staun

gennemføre kvalitetsudviklingstiltag inden for fagdidaktik og understøtte initiativer og samarbejder, der fremmer elevens og studerendes sprogkundskaber og lyst til at lære sprog.

Adresse i København eller Aarhus?

Hvordan selve centeret skal organiseres med sekretariat, centerledelse og de fysiske rammer er noget, man må tage hen af vejen.

”Vi har ikke diskuteret et center med mursten. Vi vil gerne have så mange midler som muligt til at gå til substansen, og vi har jo to store universiteter og gode samarbejdspartnere, så vi har rammerne til at sætte noget i gang. Men der skal selvfølgelig være administrativ understøttelse,” siger Johnny Laursen.

Men opgaverne omkring efteruddannelse af sproglærere og fagdidaktisk udvikling, er altså ikke noget, der nødvendigvis kommer sprogfagenes økonomi til gode på kort sigt.

”Det skulle være, hvis der havde været ledig kapacitet på sprogfagene af de kompetencer – eksempelvis sprogdidaktiske – der efterspørges. Men sådan er det jo ikke. Sprogfagene har relativt få medarbejdere, og de er for længst skrevet ind i undervisningsplanlægning og lignende,” siger han.

Bæredygtig finansiering?

Johnny Laursen peger dog på, at det netop vil styrke sprogfagene på længere sigt, hvis man skaber bedre sammenhæng mellem

sprogundervisningen på forskellige uddannelsesstrin og får inspireret flere til at søge sproguddannelser.

”Sprogens fremtid afhænger både af bæredygtig finansiering, men også af at man får sammenhængen i uddannelsessystemet til at fungere godt, så der er motiverede studerende med de rigtige forudsætninger, der gerne vil tage en sproguddannelse. Så jeg vil kalde det en strukturel forbedring.”

Også blandt sprogfolkene på AU var der en vis skuffelse over det økonomiske udkomme, fortæller **lektor Sven Halse**, der er afgående leder af afdelingen for tysk og romanske sprog. Men han hæfter sig også ved, at sprogstrategien er et vigtigt signal, som i sig selv også er vigtigt.

AU-institutleder: Med muligheder

Halse: ”Vi havde en forhåbning om, at taxameteret ville blive justeret som en del af sprogstrategien, så det ikke ligefrem er en underskudsforretning at udbyde sproguddannelser. Men de øvrige ting er et positivt træk, som sagtens kan blive brugt til en hel masse. Det er for os at se et signal om, at det politisk set er en vigtig ting at fokusere på – at vi har den sproglige diversitet og fortsat skal have den,” siger Sven Halse.

Han hilser især velkommen, at der nu skal ske en indsats på det sprogdidaktiske område.

”En sprogpedagogiske udvikling kan skabe mere sproglig begejstring og interesse og forståelse for, hvad man kan med sprog. Så en styrket sprogpedagogisk udvikling på alle niveauer vil også kunne give bedre søgning til universiteter.

Er sprogfagene kommet videre end skåltalerne?

”Det er vi. Jeg kan da mærke på diskursen på universitetet omkring sprogstrategien, at det ikke bare er blålys, men noget, man virkelig arbejder på. Forudsætningen er bare, at det gøres permanent, og ikke bare det 5-årige forløb, der er givet penge til,” slutter Sven Halse.

lah

Ophold på eliteinstitut giver fri-år fra pligter

Center på Princeton er en af forskningens "hellige haller". For dansk lektor er den største gevinst, at han slipper for møder og administrative opgaver

“ Mit indtryk er absolut, at der er større politisk lydhørhed i forskningen i dag end tidligere og også en større vilje fra både politisk og bureaukratisk hold til at styre forskningen. **Kristoffer Kropp** ”

Det er på en af verdens mest legendariske videnskabelige arbejdspladser, at **lektor Kristoffer Kropp** får lov at lægge grundlaget til sit Sapere Aude-støttede projekt om samspillet mellem europæisk forskningspolitik og samfundsvidenskabelig forskning. Institute of Advanced Study (IAS) på Princeton University har gennem årene lagt kontorer til utallige nobelprisvindere og videnskabelige notabiliteter – med Albert Einstein øverst på listen.

Men når Kristoffer Kropp, der er ansat ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv på RUC, føler sig heldig og privilegeret over at have fået tildelt et års medlemskab af School of Social Sciences på IAS, er det først og fremmest, fordi han her får fred og ro til sin forskning.

”For os, der kommer her som medlemmer, er det først og fremmest et friår, hvor man får lov at sidde på sit kontor uden at blive forstyrret. Der er ikke studienævnsmøder og hele den administrative pukkel. Du skulle vide, hvor mange møder jeg med god samvittighed kan trykke 'afvist' til i min Outlook-kalender,” fortæller han.

For de særligt udvalgte

At forskningen foregår under behagelige forhold, gør det naturligvis ikke værre.

”Det ligger enormt smukt med udsigt over skoven og en lille sø. Og så er maden rigtig god med en schweizisk kok, der driver kantinen. Hver dag kl. 3 er der kaffe og småkager i Common Room, hvor der er aviser fra hele verden. Så der er noget atmosfære over stedet. Og en biblioteksservice, man ikke helt er vant til fra danske universiteter.”

På School of Social Sciences har hvert år sit tema. Og da Kristoffer Kropp lidt tilfældigt faldt over et opslag, hvor man søgte medlemmer til temaet *'Social Sciences in a Changing World'*, var det lige i øjet af hans egen projektematik, og han forsøgte at give det et skud med en ansøgning.

”Det fungerer ligesom en funding-ansøgning: Jeg laver det og det projekt og har brug for det og det. Jeg havde mødt George Steinmetz, der er med til at lede

tema-forløbet, og tænkte, at hvis jeg kan sidde sammen med folk som ham i et år, ville det være et spark i røven for mig,” siger Kropp, der altså lykkedes med at komme gennem nåleøjet af 25 optagne medlemmer ud af 3-400 ansøgere.

Tværvidenskab – med masser af eksklusioner

I januar-nummeret skrev FORSKERforum om Danish Institute for Advanced Study (DIAS) på SDU, som er skabt efter forbillede af IAS. I DIAS gør man meget ud af at bringe folk fra vidt forskellige videnskaber sammen og lade dem inspirere hinanden. Men hvis man tror, at der skulle være en udtalt tværvidenskabelig tradition på IAS, er det helt misforstået, fortæller Kropp.

”Det er nærmest omvendt. I de første mange år dominerede matematikerne IAS, og de havde deres kampe med fysikerne, som de havde lidt svært ved at anerkende som rigtig videnskab, da de mente, fysik var lidt for 'anvendt'. På præsentationsdagen lagde en leder af School of Natural Sciences vægt på, at det kun er en lille del af naturvidenskaberne, de forsker i. Og på School of History går man også meget op i, at det kun er ren historieforskning, og intet andet. Så der er en masse eksklusioner.”

Sponsorerne skal servicerer

IAS består af fire skoler: **Matematik, Naturvidenskaber, Historie og Samfundsvidenskaber**. Skolen for samfundsvidenskaber har som den eneste en mere bred forståelse af videnskabsområdet.

”Samfundsvidenskab har en pluralistisk selvpfattelse. Her er folk fra political studies, antropologer, filosoffer,

historikere osv. Det giver nogle vildt gode seminarer og inspirerende oplæg, jeg aldrig havde tænkt på. Så på den måde er det også en øjenåbner. Bare som almindelig orientering om, hvad der foregår rundt omkring. Man er sammen med rigtig dygtige folk, man kan diskutere med og få gode ideer fra.”

De – i dansk sammenhæng – meget favorable forhold, som IAS-forskerne tilbydes, skal ses i sammenhæng med det amerikanske finansieringssystem, hvor private donationer spiller en stor rolle. Det giver dog en enkelt lille arbejdsopgave til forskerne: de skal pænt repræsentere, når mæcenerne kigger forbi.

”Jeg har ikke oplevet det selv endnu, men flere af mine kolleger har oplevet, hvad det indebærer på en amerikansk eliteinstitution, når de rige venner skal serviceres. Når dem med store checkhæfter kommer forbi, inviterer man gerne ”interessante udenlandske forskere”, som skal socialisere de der meget velpolstrede folk hen over frokosten. Så jeg kan godt opleve at blive kaldt ud for at konversere en ældre, velhavende dame, der har tænkt sig at støtte instituttet. Det er også en del af det.”

Internationalising – selvbetalt

Kristoffer Kropps ophold er betalt af IAS af et rejsestipendium fra Danmarks Frie Forskningsfond. Men det betyder ikke, at han selv slipper uden udgifter ved sit ophold. Han har tre børn, som han i øjeblikket har hos sig alle tre, mens kæresten passer sit arbejde i Danmark. Rejser og udgifter for dem er der ingen, der betaler for.

”Indtil nu har opholdet været en udskrivning, som det er vanskeligt at få dækket. Det er tabt arbejdsindkomst for ens partner, det er flybilletter til børnene, det er udgifter ved at etablere sig herovre. Så det med internationalisering af forskning, det lyder fint, men du betaler selv for det.”

Kristoffer Kropp afslutter sit ophold på IAS til sommer.

Samfunds-forskere under påvirkning

– fra politikere på Christiansborg til embedsmænd i EU: Hvordan foregår det?

Forestillingen om den absolut frie, uafhængige og interessefri forskning bliver ikke just bekræftet i **lektor Kristoffer Kropp**s videnskabssociologiske forskningsprojekt. Her er spørgsmålet ikke, om samfundsvidenskaben er under politisk påvirkning. Spørgsmålet er, om den EU-politiske påvirkning er på vej til at blive lige så stærk som påvirkningen af nationalstater og regering.

Projektet handler om europæisk forskningspolitik og dets konsekvenser for samfundsvidenskaberne, og det blev i november sendt godt på vej med en Sapere Aude-bevilling fra Danmarks Frie Forskningsfond på 5,7 mio. kr.

”Samfundsvidenskaberne har været intimt knyttet til staten siden 1800-tallet. Så de nationale traditioner for organisering af samfundsvidenskaberne hænger tæt sammen med staten og problemerne i det givne samfund. Race og etnicitet fylder eksempelvis meget i USA, herhjemme fylder velfærdsstat meget,” fortæller Kristoffer Kropp.

Han havde i sit ph.d.-projekt om sociologisk forskning i et historisk perspektiv beskæftiget sig med samfundsvidenskabernes organisering i Danmark – institutioner, råd og så videre. Men her blev det tydeligt for ham, at der også

var en europæisk dimension, der gør sig gældende.

”Jeg fik øje på, at der sker noget interessant med fremvæksten af nye, magtfulde politiske institutioner i Bruxelles – Det Europæiske Forskningsråd og rammeprogrammerne, som sender en masse penge rundt. Måske er der tale om en ny konfiguration af samfundsvidenskaberne i Europa.”

Kommer 'innovation' fra EU?

Den europæiske indflydelse har forskellige styrker, vurderer Kristoffer Kropp. I store lande som Tyskland og Frankrig kan man have en karriere på sit eget sprog, og der er stadig en høj grad af national forskningsfinansiering. Til sammenligning er de nordiske lande og Holland mere EU-orienterede.

Og det behov, som den europæiske forskningspolitik kredser om, er det grundlæggende for hele den europæiske union, nemlig integration af markederne.

”Det indre marked fylder det meste, og man kan forestille sig, at det har betydning for, hvilken slags calls der er i framework-programmer, og hvad der gives penge til,” siger Kristoffer Kropp, der som led i sit projekt vil forsøge at afdække de processer – det ”øko-system

af EU-medarbejdere, advisory-groups og forskere” – der fører til calls og bevillinger i Horizon 2020 og de øvrige rammeprogrammer.

Som eksempel på en mulig indflydelse fra den markedsorienterede europæiske forskningspolitik og ned i dansk kontekst nævner han ideen ’innovation’, som i høj grad er blevet et centralt element i dansk forskning.

”Der er opstået inden for de seneste 20-30 år. Men det er kommet et sted fra, og det kunne være interessant at se, om EU-kommissionen er en af kilderne til den diskussion både inden for det offentlige og private om fx innovation og organiseringen og finansieringen af videnskaberne,” siger Kristoffer Kropp.

Samfundsforskningen styres

Om man som forsker ligger under for nationale eller europæiske politiske interesser, kan i princippet siges at være et fedt. Men Kropp er dog ikke i tvivl om, at der samtidig er en bevægelse mod mindre uafhængighed i forskningen generelt.

”Mit indtryk er absolut, at der er større politisk lydhørhed i forskningen i dag end tidligere og også en større vilje fra både politisk og bureaukratisk hold til at styre forskningen. Forskningsbevillingerne gives i stadig højere grad som projektfunding til konkrete mere eller mindre politisk bestemte projekter. Den del, der er overladt til forskersamfundene selv, er skrumpet. Og selv grundforskningsfonde som Velux og Carlsberg har nogle klare bias. Det er dygtige folk, der får penge, men det er også bestemte tematikker,” siger Kristoffer Kropp, men kommer så i tanke om, at han netop selv har fået en større bevilling til sit projekt, der næppe kan betragtes som særligt markedsfremmende.

”Jeg er ganske vist selv eksemplet på det modsatte. Men ser jeg på kollegerne på mit institut, kommer langt de fleste midler fra samarbejdsaftaler med kommuner, virksomheder og forskellige aftagere. Så økologien af finansieringsmuligheder er tippet – det er nogle andre end forskeren, der sætter dagsorden.”

Institute for Advanced Study på Princeton - en af forskningens mest prestigøse adresser, men for Kristoffer Kropp er det vigtigste, at man kan koncentrere sig fuldstændig om forskningen.

lah

Studerende skal over

Registreringer og data om studerende er det nye sort
området advarer mod at tillægge analyser

Dine klik på skærmen. De bygninger, du går ind i. De retninger, dine øjne kigger i. Din puls, når du har en sanseoplevelse. Det hele kan måles og registreres.

Vi lever i de store datas tid. Metoderne til at registrere menneskers gøren og laden bliver stadig mere avancerede og omfattende, og produktet kommer ud som data, der kan bruges til at optimere den store samfundsmaskine.

Således også på universitetsområdet. Regeringens Udvalg for bedre universitetsuddannelser er specifikt blevet bedt om at undersøge ”bedre anvendelse af teknologi og data i tilrettelæggelsen af uddannelse og undervisning”, som det hedder i kommissoriet. En af måderne til dette hedder **’learning analytics’** og er allerede meget anvendt i udlandet.

”Det er et felt, der boomer ret meget i øjeblikket, særligt i Australien, USA og England. Grundlæggende handler learning analytics om, hvordan vi kan understøtte undervisernes læring og interaktion ved hjælp af data. Men begrebet er måske lidt problematisk, for det, det primært bruges til, handler mere om studieadministration, nærmere bestemt frafaldsanalyser. Ud fra tilgængelige data laver man nogle algoritmer, der viser, om studerende er i farezonen for at droppe ud,” fortæller **AAU-professor Thomas Ryberg**, der blandt andet forsker i e-læring.

Studerende får risikoprofil

De data, man i første omgang kan kigge på, er eksisterende data som de studerendes køn, alder, uddannelsesbaggrund, adgangsgivende karaktergennemsnit og deres baggrund i forhold til, hvor de kommer fra geografisk og forældrenes uddannelsesbaggrund eller etniske baggrund. På baggrund af dette kan man definere en risikoprofil og indkredse de grupper, som statistisk set har større risiko for at falde fra. Og dette kan man bruge eksempelvis til at lave en særlig indsats for studerende med høj risikoprofil.

Rune Heiberg Hansen, der er chef for rådsbetjening og analyse i Danmarks Akkrediteringsinstitution, har netop

“

Der er ikke noget galt i at kigge på frafald, og det er fint, at man bruger værktøjer til at lave en intervention – sende en mail – til de studerende, der måske kan få dem på ret køl. Jeg synes bare, vi skal være klare i spytet og skelne mellem det her og selve læringsprocesserne.

Thomas Ryberg

været på en studietur i England og set på, hvordan man bruger dataanalyser til at forebygge frafaldet.

”På Huddersfield University laver man et særligt studiestartsforløb for dem med erhvervsuddannelsesbaggrund, fordi de har meget større risiko for at falde fra. Det samme gælder studerende med indvandrerbaggrund. Og man er faktisk lykkedes med at reducere frafaldet for de grupper markant. Man kender det også fra universiteter i USA, hvor afroamerikanere har større risiko for at falde fra, og hvor man derfor laver særlige pædagogiske indsatser for dem. Det kan være indsatser for grupper, det kan være indsatser for den enkelte.”

Måling af engagement

En ting er, hvad man ved om de studerende, når de starter. Et andet er, hvad man siden kan registrere om deres studieadfærd.

Her kan man først og fremmest benytte sig af de digitale læringsplatforme, universiteterne benytter sig af, eksempelvis Blackboard, Moodle og Canvas. Hver gang en studerende er logget ind og foretager en handling, efterlader det et dataspor. Det samme sker, når en studerende går på bibliotekets system for at søge litteratur. Ved at opsamle de data får man et fingerpeg om den studerendes aktivitetsniveau, og det er også noget, der i dag bruges for at forebygge frafald. Et

eksempel er Nottingham Trent University, som Rune Heiberg også besøgte på sin Englands-tur.

”Her ser man på den enkelte studerendes adfærd, eksempelvis måler man på fremmøde, på hvor meget de bruger læringsplatformen og biblioteket. Så tælles det sammen som en samlet score for ’engagement’, og hvis studieadministrationen kan se, at nogle har så lav score, at de kan være i risikozonen for at droppe ud af studiet, så tager de kontakt til den studerende for at få vedkommende til at øge sit engagement,” fortæller Rune Heiberg.

Google Docs-spionage

Men det er ikke blot registreringer af login-tidspunkter og resultater af opgaveløsninger, man kan analysere på. Thomas Ryberg er selv involveret i et projekt, der handler om at udvikle metoder, der kan hjælpe til at optimere gruppearbejder. Han nævner som eksempel, hvordan registreringer af arbejdet med et dokument i Google Docs kan levere data til dette.

”Mange grupper bruger Google Docs, fordi man her kan have dokumenter, som alle har adgang til og kan arbejde på. Gennem et analyseværktøj kan man se, hvor meget deltagerne i en gruppe har læst og rettet i det fælles dokument. Der vil typisk være en sammenhæng mellem aktivitetsniveauet og hvilke grupper, der klarer sig godt eller skidt. Med sådan en analyse kan man skride ind i et gruppearbejde og fortælle de studerende, at hvis de ikke læser hinandens tekster, kommer det til at gå skidt for gruppen,” fortæller AAU-professor Thomas Ryberg med den tilføjelse, at dette og tilsvarende projekter kun er i deres spæde begyndelse.

Registrerer bevægelser

Her stopper registrerings- og overvågningsmulighederne heller ikke. Ph.d.-stipendiat Frederik Kobbegaard – vejledt af Thomas Ryberg – forsker blandt andet i multimodal analyse. Det handler om, at man ved hjælp af kameraer, mikrofoner, varme- og bevægelsescensorer kan blotlægge mønstre i den måde, personerne i

våges, i læringens navn

inden for uddannelsesudvikling, men forskere inden for
ne for meget værdi i forhold til bedre læring

en gruppe er sammen på.

”Hvis man eksempelvis har et gruppe-
lokale, kan man kigge på, hvordan
gruppemedlemmerne opfører sig. Hvem
snakker? Hvordan snakker de? Hvordan
interagerer de? Der er et eksempel på et
forsøg med naturfagselever, der i grup-
per skulle bygge nogle prototyper. Ved
hjælp af kameraer registrerede man, hvor
eleverne kiggede hen og positionerede sig,
og ud fra de mønstre kunne man se en
sammenhæng med gruppernes resultater,”
fortæller Kobbegaard.

Han nævner også pulsmålere og eye-
trackers som eksempler på værktøjer, der
kan bruges til multimodal analyse.

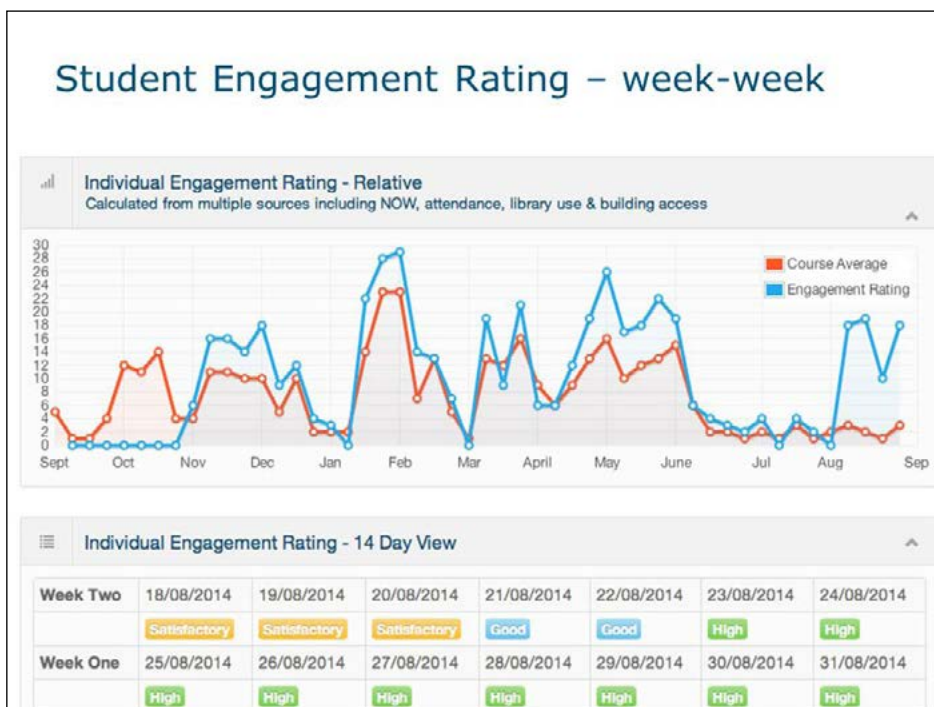
Kritik: Forblændelse af teknologien

Men selv om Frederik Kobbegaard og
Thomas Ryberg forsker i og arbejder med
at udvikle learning analytics, advarer de
også imod at se på dataanalyserne som en
stor åbenbaring inden for udviklingen af
læring og undervisning.

”Det er meget godt i det her, men vi
skal passe på, at vi ikke lader os for-
blænde. Man kan godt ønske, at det her
kan sige noget om læringen, men det
mener jeg bare ikke, det kan endnu. Det
er lidt samme historie som folkeskolens
nationale test. Meningen var, at det skulle
være et værktøj for lærere til at tilpasse
læringen til den enkelte elev. I virkelighe-
den er det blevet et værktøj, som hverken
lærere eller elever forstår, hvad de skal
bruge til,” siger Frederik Kobbegaard.

Thomas Ryberg mener, man egentlig
bør udskifte ordet ’learning’ i learning
analytics:

”Det er så dejligt med ordet læring
– det kan alle gå ind for. Men jeg mener
faktisk ikke, det her har noget med læring
at gøre. Der er ikke noget galt i at kigge på
frafald, og det er fint, at man bruger værktø-
jer til at lave en intervention – sende en
mail – til de studerende, der måske kan få
dem på ret køl. Jeg synes bare, vi skal være
klare i spytet og skelne mellem det her og
selve læringsprocesserne.”

På Nottingham Trent University registrerer man de studerendes aktivitet på forskel-
lige måder, blandt andet brug af biblioteket, e-læringsystemet og tilstedeværelser af
bygninger, og danner en ’engagement rating’ for hver enkelt studerende.

Positive resultater med dilemmaer

Fra Akkrediteringsinstitutionen slår **Rune Heiberg** fast, at man ikke har et særligt
ønske om at fremme dataanalyser som
en måde at sikre uddannelseskvaliteten.
Men han forventer alt andet lige, at det vil
komme.

”Vi interesserer os for feltet, fordi vi
forventer, vi kommer til at se det her. Vi
har en antagelse om, at institutionerne vil
komme til os og fortælle, at de kvalitets-
sikrer bl.a. med de her redskaber omkring
frafald. Det er ikke sådan, at vi har en
holdning om, at man skal gøre det eller
ikke. Vi skal kunne forholde os til det og
give det en rimelig vurdering,” siger han.

Han hæfter sig dog ved, at metoderne i
udlandet har skabt positive resultater:

”Der er en tommelfingerregel om, at
man kan nedbringe frafaldet med fem
procent på grund af det her. Og hvis

et universitet kommer og viser, at de har
nedbragt frafaldet, så vil jeg synes, det er
rigtig positivt,” siger Rune Heiberg.

Feltet rummer dog også dilemmaer
med etiske og didaktiske overvejelser.
Rune Heiberg erkender, at der kan ligge
en risiko for at ensrette de studerende,
hvis man laver studieledelse på baggrund
af statistiske risiko- og idealprofiler.

”Det skal man være meget opmærk-
som på. På min studietur talte jeg med en,
der sagde, at de var meget opmærksomme
på, at man som studerende skal have lov
at dumme sig eller gå andre veje. Man kan
også pege på, at det jo kun registreres,
hvor meget de studerende er til stede. Ikke
hvordan de bruger tiden. Så data dæk-
ker kun en meget lille del af, der betyder
noget.”

lah

Hvorfor Heine

Hvorfor er emeritus-professoren ofte i medierne – herunder i FORSKERforum – som kritisk ekspert? Hvad mener han selv?

Nogle læsere har undret sig over, at FORSKERforum ofte bruger professor emer. Heine Andersen som ekspertkilde, når det handler om uni-forhold, forskningsfrihed m.m. For ofte, mener de: Hvorfor spørger FORSKERforum ikke nogle andre?

Og når FORSKERforum konfronterer nogle personer i ledelses-laget med Heine Andersens vurderinger, spores der en vis irritation. De mener tydeligvis, at han holder den akademiske friheds-fane lidt for højt; så højt, at det ikke holder i virkelighedens verden, hvor det er nødvendigt med lidt pragmatik i forvaltningen.

FORSKERforum har spurgt Heine Andersen, hvordan han opfatter scenen og sin egen rolle.

Nogle siger: "Har vi ikke snart hørt nok til Heine Andersen"?

"Det har jeg ikke selv hørt, så det har jeg ingen kommentarer til.

Jeg svarer medier – herunder FORSKERforum – når jeg bliver spurgt om noget som ekspert. Og jeg får mange invitationer, fx fra aviser, tv, Videnskaberne Selskab, og så mener jeg, at det er min forpligtelse at svare efter bedste faglige overbevisning. Måske er det sådan, at de ikke gider høre om "forskningsfrihed", fordi det er noget besværligt noget. Men hvis nogle er trætte af at høre på mig, så må de jo lade være med at høre på mine vurderinger eller stoppe med at læse FORSKERforum".

Nogle kalder Heine Andersen "forskningsfriheds-fundamentalist" – der holder frihedsfanen for højt og mangler forståelse for, at der kræves pragmatik af dagens universiteter?

"Det er jo interessant, at ingen siger det direkte til mig, så jeg får en mulighed for at begrunde mine vurderinger. Jeg synes faktisk, det er krænkende, for det er en

Heine Andersen har skrevet 'hvidbog' om forskningsfrihed. Det gør ham til ekspert, så han var i DR-Nyhederne, Politiken, Berlingske og DR-Deadline, da POLITIKEN rundspørge, der viste, at hver 13. 'sektorforsker' har oplevet pres eller manipulation af deres forskning. (DR-Deadline 24. jan.)

mistænkeliggørelse, som jeg ikke kan forsvare mig imod. Og jeg er absolut ikke 'fundamentalist' – det vil alle, som kender min videnskabelige karriere, bekræfte.

Jeg ved ikke, hvad de mener ud over mistænkeliggørelsen, men hvis de mener, at jeg ikke følger mig for 'pragmatiske hensyn' og ikke vil gradbøje den akademiske frihed, ja, så har de jo ret.

Man kan altså ikke holde fanen for højt, for forskningsfrihed eller ytringsfrihed kan altså ikke gradbøjes. Min rolle er således at tage udgangspunkt i det ideelle og vurdere, om sager eller konflikter

Man kan altså ikke holde fanen for højt, for forskningsfrihed eller ytringsfrihed kan altså ikke gradbøjes. Min rolle er således at tage udgangspunkt i det ideelle og vurdere, om sager eller konflikter holder standarden.

holder standarden. Og jeg kan ikke anerkende, at åbenlyse krænkelse – som jeg har belyst i min 'hvidbog' – forsvares ud fra 'pragmatiske hensyn'. Det er ikke min opgave.

Når det så er sagt, kan jeg da godt se, at der kan være ledelses-dilemmaer, fordi man er klemte af politisk-økonomiske forhold. Men skal ledelser sluges kameler, så skal det ske med åben pande, dvs. at ledelser åbent fortæller, hvilke afvejninger der ligger bag, i stedet for at man i lukkede kredsløb bøjer sig for 'de pragmatiske hensyn' og så foregiver, at der ikke er noget problem."

Hvorfor er forskningsfrihed et vigtigt tema?

"Forskningsfriheden er fundamentet for den uafhængige forskning, og den burde alle forskere forsvare og ikke tage som en selvfølge, for det er den absolut ikke.

Det er nemlig vigtigt at holde ledelser

Heine Andersen?

INTERVIEW

og politikerne fast på deres lovmæssige ansvar for at beskytte forskningen og den enkelte forskers frihedsgrader jf. Uni-Lovens § 2 stk. 2: Universitetet har forskningsfrihed. Universitetet skal værne om universitetets og den enkeltes forskningsfrihed og om videnskabetikken.

Universiteternes forskningsfrihed er dels fundamentet for det almindelige oplyste demokrati, fordi samfundet har brug for uafhængig viden og vurderinger, der ikke nødvendigvis svarer til systemets interesser. Og de interne forskningsmæssige begrundelser for de store frihedsgrader – under ansvar – er, at uafhængigheden skal sikre troværdigheden. Offentligheden skal kunne stole på, at viden, metoder og processer i forskningsverdenen er i orden og ikke er 'politiseret' eller manipuleret.

Derfor er det så vigtigt at gå ind i de konkrete konflikter, fx de aktuelle kontroverser om AU's myndighedsbetjening af Miljøministeriet".

Det er FORSKERforums erfaring, at det faktisk er svært at få forskere til at vurdere forskningsverdenen. Især i kontroversielle sager, fx den aktuelle om AU's myndighedsbetjening?

"Den pæne fortolkning af, at jeg bliver brugt flittigt som 'ekspert', kunne være, at jeg har brugt 3-4 år på at undersøge frihedsgraderne i forskningsverdenen, og at jeg har skrevet 'hvidbogen' om sagen. Det kunne være gjort mere grundigt – sådan er det altid – men den indeholder faktisk en betydelig mængde dokumentation, så jeg har forskningsmæssigt belæg for mine analyser.

Den mere kyniske udlægning er jo, at der er andre årsager til, at kun få vil udtale sig. Jeg oplever det, når jeg henviser journalister til andre eksperter, fordi jeg gerne vil have andre på banen, og fordi det også er andres ekspertfelt. Så fortæller

Tilbageholdenhed mod at udtale sig er værre, end jeg troede tidligere. Vi må nok konstatere, at der hersker en tavshedskultur, hvor forskere ikke udtaler sig ...

journalisterne, at dem har de skam prøvet at få på banen, med negativt svar.

Tilbageholdenhed mod at udtale sig er værre, end jeg troede tidligere. Vi må nok konstatere, at der hersker en tavshedskultur, hvor forskere ikke udtaler sig efter bedste faglige overbevisning'. Der indgår en række andre overvejelser, fx om det risikerer at udløse besværlige kontroverser med fagkolleger, ledere eller eksterne interesser.

I den forstand kan det klinge hult, når ledelser formelt henviser til, at de skam værner om forskningsfriheden, og at deres forskere har fuld frihed. Der har jo været disciplinærsager, og der er fyringsrunder, og så tænker folk, at det er bedst at holde lav profil.

Jeg kunne godt ønske mig, at flere meldte ind på kontroversielle sager som kritiske eksperter eller i protester, hvis de oplever, at deres forskning manipuleres eller politiseres. Og så kunne jeg efterlyse en mere organiseret offentlighed, hvor forskere faktisk stod sammen om retten til at ytre sig kritisk".

Er forskningsfrihed og forskeres ytringsfrihed kontroversielt stof?

"Det er jo ikke kontroversielt, hvis man holder sig til det formelle, nemlig at universiteterne og ledelserne skal 'værne om' forskningsfriheden og forskernes frihedsgrader. Det henviser ledelserne da også programmatisk til.

Det er straks mere problematisk, når man beskæftiger sig med konkrete sager og konflikter: "Landbrugspakken og Gyllegate er selvfølgelig det store eksempel.

Den aktuelle sag om AU's myndighedsbetjening af Miljøministeriet er også en enkeltsag, som imidlertid har alle de principielle problemer i sig. Her er der politisk-økonomiske interesser indblandet, og der er magtfulde interessenter som ministeren, ministeriet, landbrugserhvervet på det politiske niveau. Og konflikten kondenseres så hos ministeriet kontra forskerne, der påtvinges nogle ubehagelige dilemmaer".

Kan man først lukke munden op, når man er emeritus?

"Det kunne jo godt se sådan ud, for mange af de åbenmundede er jo emeritusser. Men jeg har nu aldrig holdt mig tilbage, men på den anden side er jeg heller blevet indblandet i så eksponeret en kontrovers, som 'forskningsfrihed' aktuelt er.

Men hånden på hjertet: Den subjektive frihedsfølelse er blevet større. Som sociologilærer var det svært at finde 3-4 år til at lave en 'hvidbog', for pligt opgaverne skulle jo laves. Som emeritus er man mere ubundet. Men man er jo stadig medlem af forskerfællesskabet og skal leve op til dettes etik og normer. Jeg skal kunne stå på mål for min forskningskvalitet – og for min egen moral, ry og eftermæle."

jø

CV for Heine Andersen (født 1945). Mag.scient.soc. (KU 1972). Lektor CBS 1976-97. Lektor KU's Sociologisk Institut 1997-2004. Professor 2004-2013. P.t. emeritus.

Særlige forskningsfelter: Sociologisk teori, samfundsvidenskabernes filosofi og videnskabssociologi.

Seneste publikation: Forskningsfrihed – ideal og virkelighed (Reitzel 2013). Mag.scient.soc., University of Copenhagen, 1972

Pressenævnet kritiserer FORSKERforum

Nævnet kritiserer FORSKERforum
for manglende forelæggelse
af kritiske udsagn.

I en artikel i FORSKERforum for oktober måned omtalte FORSKERforum klimaforandringer. I artiklen udtalte en klimaforsker sig kritisk om klimaforsker Jens Olaf Pepke Pedersen ved blandt andet at udtale, at Jens Olaf Pepke Pedersens udtalelser til et andet medie var farligt for den offentlige forståelse af klimaspørgsmål. Klimaforskeren udtalte også, at Jens Olaf Pepke Pedersen har en snæver fagekspertise i Solen, og at hans ekspertise ikke ligger i vejrfænomener som orkaner.

Klimaforsker Jens Olaf Pepke Pedersen har klaget til Pressenævnet og har henvist til, at hans faglige ekspertise netop er Jordens biogeokemiske kredsløb, som kobler de forskellige dele af klimasystemet.

Pressenævnet finder, at klimaforskerens udsagn kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesfremmende. Nævnet udtaler derfor kritik af FORSKERforum for ikke at give Jens Olaf Pepke Pedersen mulighed for at besvare beskyldningerne i sammenhæng med, at de blev fremsat.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk

Academia un

Det er en trussel mod akademisk frihed og fagforeningerne. Vi kan ikke lade som ingenting

9. november 2016 vågnede vi til den chokerende realitet, at Donald Trump ville blive den næste præsident. Nu – et år efter indsættelsen – står det klart, at præsident Trump vil gøre præcis, hvad kandidat Trump lovede.

Allerede et døgn efter Trumps valgsejr udstedte AAUP en erklæring til sine medlemmer. Selvom AAUP er en partipolitisk uafhængig – som ikke ytrer tilslutning til en bestemt præsidentkandidat – udtrykte erklæringen frygt for, at Trumps valg **“truede nogle af vores demokratis centrale institutioner og kan være den største trussel mod akademisk frihed siden McCarthy-perioden”**.

AAUPs erklæring (nov. 2016)

Erklæringen bemærkede, at Trumps kampagne om minoriteter, indvandrere og kvinder på nogle campusser vil få negative konsekvenser for studerendes og for rettigheder i Academia. Erklæringen udtrykte bekymring for en ”ideologisk screening test” af immigranter, som kunne modvirke udveksling af videnskabeligt arbejde.

Og så var den en alarm over republikansk benægtelse af menneskeskabte klimaændringer og af videnskabens betydning og rolle i det hele taget.

AAUPs opfordring var samlet i fire programpunkter:

1. At modarbejde privatiseringen af det offentlige videregående uddannelsessystem, som bør være et almengode tilgængeligt for alle borgere;
2. At modarbejde forskelsbehandling på grund af race, køn, seksuel orientering, handicap, religion eller national oprindelse. Vi vil arbejde for et retfærdigt uddannelsesmiljø, hvor alle frit og sikkert kan lære, diskutere, afvige, debattere og vokse
3. At modarbejde angreb på fagforeningerne og undermineringen af den økonomiske sikkerhed for universitetslærere og staben. Vi vil arbejde for at styrke rettighederne for alle – fastansatte, midlertidigt ansatte, post.doc'ere – herunder at arbejde for kollektive forhandlinger
4. At modarbejde krænkelser af akademisk frihed og ytrings-friheden i Academia.

Men hvordan har Trumps første år så været, målt på disse punkter?

Privatiseringer

I årtier før Trump har AAUP set med bekymring på den voksende ”korporatisering” af uni-forvaltningen. Det har kun ført til faldende kvalitet, begrænset studieadgang og voksende studielån. Bagved ligger, hvad AAUP har modarbejdet siden grundlæggelsen i 1915, at videregående skal være et alment gode, ikke en privat vare. I dag er uddannelse i stigende grad noget, der er til rådighed for dem, som kan betale eller dem, som er villige til at påtage sig en belastede gæld.

Selv om præsident Trump endnu ikke har formuleret et uddannelsesprogram, er det ikke dristigt at påstå, at hans forvaltning sandsynligvis vil fremskynde og ikke begrænse privatiseringen. Store nedskæringer af de offentlige uddannelser hos republikanske guvernører i Wisconsin, Illinois, Ohio og Indiana giver ildevars-lende signaler om, at det også vil ske på nationalt (federalt) niveau.

Det samme er valget af Betsy DeVos fra Michigan. Hun har tidligere afsløret sig som utroligt uvidende om (blandt andet) højere uddannelse (blandt andet). Måske er hun valgt, fordi hun i Michigan har gennemført en model med ekstrem privatisering.

Det ser altså ud til at Trump og DeVos arbejder på at underminere initiativer til at regulere de private uddannelser – og dermed muliggøre flere af de bedragerier, som er afsløret på rene for-profit uddannelser.

Retfærdighed og sikkerhed

I de senere år er – først og fremmest på elite-univer – studenter krav om safe-spaces blevet kritiseret. I mine øjne er det sket med u-akkurate påstande om, at krænkelser er blevet en trussel mod akademisk frihed og ytringsret.

Langt farligere er nemlig, hvis grundfriheden på campus og i Academia trues: **”Først og fremmest skal det være et sikkert rum for ideer; For det andet et sikkert sted for lærde”** (økonom Bradford DeLong, Berkeley). Det er nemlig sikkerheden for de studerende og deres

Der Trumps regime

ting,

mener næstformanden i den amerikanske professorforening AAUP

lærere, der er truet. Og hvis sådanne angreb ikke skarpt imødegås, vil det ikke vare lang tid før selve de frie ideer vil være endnu mere truet.

Siden valget har campusser imidlertid oplevet uset mange hadforbrydelser og "biased incidenter", både fysiske og verbale, rettet mod afroamerikanere, indvandrere, medlemmer af LGBTQ-samfundet, religiøse minoriteter, kvinder og handicappede...

...

Vi skal også ruste os mod personer og grupper, der støtter den "hvide nationalistiske" dagsorden om at intimidere og tæmme mindretal på campus. Vi støtter den frie ytringsret, men det er misforstået, hvis provokatører og ekstremisters ret til at tale bruges til simpel chikane og intimidering. Vi må holde fast i beskyttelsen af retten på campus til at tale frit, men også udvikle teste og debattere synspunkter.

Kollektiv forhandlingsret

Under præsident-kampagnen lovede Trump at nominere kandidater til højesterets-dommere, der vil nægte offentligt ansatte at organisere. Det er en stor trussel mod fagforeninger, herunder AAUP.

...

Angrebene på fagforeninger og kollektive forhandlinger findes selvfølgelig især i stater, hvor republikanere dominerer lovgivning og hvis guvernører støttede Trump-sejren. Wisconsin er tydeligvis modellen. Her lavede guvernør Scott Walker love, som næsten totalt ødelagde fagforeninger for offentligt ansatte. På uni'erne blev det fulgt op på med angreb på rettigheder som fastansættelser (tenure).

Et andet eksempel er fra Iowa, hvor det pr. lov nu er dikteret, at de fleste offentlige kontrakt-forhandlinger er begrænset til minimums-lønninger, mens der ikke må forhandles om sundhedsforsikring,

evaluerings-procedurer, nedskæringer af staben, afskedigelse og fravær.

Status for den akademiske frihed

Krænkelser af akademisk frihed og almene frihedsrettigheder er nu del af et bredere angreb på selve læringen. Trump-administrationens budgetforslag fra marts indebar forslag om store nedskæringer, der vil skade videnskabelig forskning, kunst og humaniora og adgangen til vide-regående uddannelse.

...

Ingen steder er det mere åbenbart end på klimaområdet. Som Union of Concerned Scientists har konkluderet: **"Der er tale om et klart mønster . . . beslutninger fra (Trump) -administrationen eroderer videnskab, fakta og beviser, som burde danne basis for informerede politiske beslutninger, hvilket gør os mere sårbare på folkesundheden og miljøet. Trump-administration prøver at de-legitimere videnskaben"**.

AAUP har dog høstet en enkelt sejr på dette område, idet Arizonas appelret afviste, at offentligt ansatte forskere skulle udlevere e-mails om deres klimaforskning med henvisning til at dette tilhørte "det frie marked". Afvisningen skete med den begrundelse, at det var i almeninteressen, at forskningen var omfattet af den akademiske frihed og derfor beskyttet.

...

Siden valget har vi også set en ny bølge af politisk motiverede heksejagter og kampagner, herunder dødstrusler mod forskere, der arbejder inden for områder som klimaforandringer og fostervævs-forskning, hvor konsekvenserne af videnskabelige resultater opfattes som trusler mod bestemte interesser og ideologer.

Vi oplever også politiske gruppers forsøg på at overvåge forskersamfundet, fx "Professor Watchlist" som angiveligt skal registrere "venstreorienteret propaganda i klasseværelset", men som kan sammenlignes med McCarthy'istisk sortlistning.

AAUP har intervenseret i flere af disse sager. Og i september udsendte AAUP – sammen med andre lærer-sammenslutninger – en erklæring, som fastslog, at disse kampagner er en uhyggelig udfordring. Erklæringen opfordrede

uni-bestyrelser og andre ledere til aktivt at modvirke chikane.

...

I mange år har AAUPs advarsel lydt: Den største trussel mod akademisk frihed er erosionen af ansættelsessikkerhed (tenure) fordi ledelserne i stigende grad ansætter på korttidskontrakter og deltid, en følge af korporatisering og privatisering. Og nu oplever vi frontal-angreb på dette, igen ført an af Wisconsin's guvernør Scott Walker, der simpelthen fjernede tenure som standard. Herefter er det universitetsleders eget valg at opretholde tenure som ansættelsesform.

...

Tilsvarende er også den akademiske medbestemmelse under belejring. Nogle steder hersker den giftige forestilling, at universiteter skal forvaltes som private firmaer. Der er flere nylige eksempler: I New Jersey har et college – i samarbejde med eksterne parter i bestyrelsen og guvernøren – spærret for, at Academia vælger sine egne repræsentanter i de forskellige organer. I stedet udpeges håndplukkede folk uden kendskab til universitetsverdenen. Også på California State University – ses lignende forsøg på at underminere medbestemmelsen. Californien har landets største offentlige uni-system, så det er en alvorlig udvikling.

Konklusion:

Denne opstilling af truslerne mod Academia under Trump-administrationen er ikke opløftende. Men skal man se det positive, så er universitetslærer-standen blevet mere opmærksomme på de farer, vi står overfor, og mange reagerer ved at organisere sig.

...

Som det gamle fagforenings-slogan siger **"Drop tudefæset - organiser dig!"**

FORFATTEREN: Henry Reichman er historie-professor emeritus på California State University. Vicepræsident i AAUP, formand for AAUPs komite for akademisk frihed og tenure.

KILDE: Forkortet indlæg fra temanummer om Trump (Academe, januar 2018).

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Tal dansk - symbolpolitik?

DF foreslog at udenlandske studerende skulle gennemføre mindst et kursusfag på dansk. De må da være motiverede til at lære det danske sprog, siger DF-ordfører

Dansk Folkeparti er et parti, der altid er klar til at byde internationaliseringen trods. Ikke bare på EU-området, men selv på forsknings- og uddannelsesområdet. Hvor "internationalisering" hos andre er blevet et mantra – at åbne og orientere sig mod udlandet – vælger DF at gå den stik modsatte vej.

I slutningen af januar skulle Folketinget således behandle to beslutningsforslag fra DF, der begge sigtede mod at begrænse brugen af det engelske sprog på uddannelser. Det ene handlede om, at alle danske uddannelsesinstitutioner skal have danske hovednavne. Altså ud med "university colleges", tilbage med danske skole-betegnelser. Det andet handlede om, at alle engelsksprogede uddannelser i Danmark skal indeholde mindst et kursusfag med tilhørende eksamen, hvor sproget er dansk.

Krav: Dansk i mindst et kursusfag

Især forslaget om mindst et kursusfag på dansk vakte hovedrysten i uddannelseskredse. De engelsksprogede uddannelser tages i høj grad af udenlandske studerende. Og hvad er den faglige værdi af et kursus, hvor de studerende ikke fatter, hvad der bliver sagt?

Forslaget fik rektorformand Anders Bjarklev til at skrive et indlæg med Charlotte Rønhof fra DI, hvor de fastslog, at et obligatorisk dansksproget kursus vil

være en decideret stopklods i forhold til at trække internationale studerende til landet – studerende, som er vigtige både for universiteter og for erhvervslivet.

"Det siger sig selv, at man skal have haft dansk i rigtig mange år for at kunne følge et fag på universitetet på dansk og ovenikøbet gennemføre en eksamen på dansk. Så god til dansk behøver man ikke at være for at få sit første job som eksempelvis datalog eller softwareingeniør i Danmark," skrev de blandt andet (ALTINGET).

DF-ordfører: Modvirke domæne-tab

DF's uddannelsesordfører Jens Henrik Thulesen Dahl forklarer til FORSKERforum, at formålet grundlæggende er at sikre, at der stadig bliver talt dansk på universitetet og inden for forskningen.

"Det handler om, at modvirke det domænetab, der er for sproget dansk på universitetet. Hvis vi har et videnskabeligt felt, hvor alle udelukkende taler og skriver engelsk, så vil der ikke være et sprog, hvor man kan formidle den forskning."

Men giver det mening, at udenlandske studerende skal tage et kursus, hvor de ikke forstår, hvad der bliver sagt?

"Jeg forventer da, at hvis man kommer til Danmark for at tage en uddannelse og få et arbejde, så er man også motiveret for at lære sproget," siger Jens Henrik Thulesen Dahl.

Dansk Folkeparti havde ikke held til at få vedtaget sine beslutningsforslag.

DF-ordfører: Dansk-korstog en succes

Men folketingsdebatten afslørede alligevel forholdsvis bred støtte til Thulesen Dahls ønske om at beskytte dansk sprog på uni-uddannelserne. Og det er således med en vis tilfredshed, han ser tilbage på sit lille dansk-korstog.

"Det glæder mig, at der var opbakning og anerkendelse af risikoen for et domænetab og en fælles opbakning til, at det er noget, vi må tage alvorligt og finde veje til at gøre noget ved," konstaterer han.

Sagen blev henvist til videre behandling i Uddannelses-udvalget, og Jens Henrik Thulesen Dahl forventer, at der bliver skrevet en såkaldt beretning, som kan tjene til, at der politisk arbejdes videre med sagen.

Helt så meget støtte var der ikke til forslaget om at tvinge institutionerne til at bruge danske navne. Som Henrik Dahl fra Liberal Alliance sagde: "Det griber for dybt ind i det selvstyre, vi værdsætter så højt i Liberal Alliance. Jeg tror langt mere på hån, spot og latterliggørelse."